

Универзитет у Нишу
Филозофски факултет

18105 Ниш • Ћирила и Методија 2 • Пош. факс 91
Телефон-центра: (018) 514-312
Деканат: 514-311 • Факс: 514-310
имејл: info@filfak.ni.ac.rs

University of Niš
Faculty of Philosophy

18105 Niš • Ćirila i Metodija 2 • P.O. Box 91
Phone: +381 18 514312
Dean's office: +381 18 514311 • Fax: +381 18 514310
e-mail: info@filfak.ni.ac.rs

**ИЗВЕШТАЈ О КВАЛИТЕТА
САМОВРЕДНОВАЊУ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА
—
ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ
СОЦИОЛОГИЈЕ
2019/2020.**

Ниш, јул 2020.

САДРЖАЈ

I ПРОЦЕНА ИСПУЊЕНОСТИ СТАНДАРДА

1. [Стандард 4: Квалитет студијског програма](#)
2. [Стандард 5: Квалитет наставног процеса](#)
3. [Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника](#)
4. [Стандард 8: Квалитет студената](#)
5. [Стандард 9: Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса](#)
6. [Стандард 10: Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке](#)
7. [Стандард 11: Квалитет простора и опреме](#)
8. [Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалите](#)
9. [Стандард 14: Систематско праћење и периодична провера квалитета](#)

II ТАБЕЛЕ И ПРИЛОЗИ

1. [Списак табела и прилога уз Извештај о самовредновању](#)

I ПРОЦЕНА ИСПУЊЕНОСТИ СТАНДАРДА

Стандард 4: Квалитет студијског програма

Квалитет студијског програма обезбеђује се кроз праћење и проверу његових циљева, структуре, радног оптерећења студената, као и кроз осавремењивање садржаја и стално прикупљање информација о квалитету програма од одговарајућих друштвених институција.

а) Опис

Филозофски факултет у Нишу и Департман за социологију као реализатор Студијског програма основних академских студија социологије, посвећени су развоју, праћењу остварених резултата и иновирању студијског програма у циљу остваривања и одржавања квалитета образовног процеса и усклађености исхода образовања са потребама тржишта рада и развојем социологије као науке и професије.

Формално-правна процедура за одобравање студијског програма на Факултету и Универзитету јасно је дефинисана и састоји се од четири фазе. У првој фази наставници и сарадници департмана припремају предлог студијског програма који усваја Веће департмана и прослеђује надлежним телима Факултета. У другој фази Наставно-научно веће Факултета разматра предлог студијског програма, утврђује коначни предлог програма, одобрава га и прослеђује надлежним телима Универзитета. У трећој фази чланови Научно-стручног већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Нишу разматрају предлог програма и своје мишљење упућују Сенату универзитета. У последњој фази Сенат Универзитета у Нишу доноси коначну одлуку о усвајању студијског програма, евентуалним изменама и допунама. Иста процедура се спроводи и приликом допуна или измена већ акредитованих студијских програма.

Реализација Студијског програма основних академских студија социологије започела је акредитацијом Студијског програма 2008. године настављајући традицију студија социологије на Филозофском факултету Универзитета у Нишу од 1971. године. Садашњи студијски програм акредитован је 2014. године ([уверење број 612-00-00676/2013-04 од 4. 7. 2014](#)). Образовно-научно поље је друштвено-хуманистичке науке, а према листи коју је усвојио Национални савет научна област је социолошке науке.

Предуслови за успешну реализацију студијског програма и остваривање квалитета студија стварају се применом препорука екстерних експерата као и Комисије за унапређење квалитета Филозофског факултета која делује унутар истоименог

Центра. На нивоу Факулета спроводи се евалуација наставе на свим студијским програмима два пута у току школске године и самоевалуација установе и свих студијских програма сваке треће године ([Прилог 4.1 – Извештај о резултатима самовредновања](#); [Прилог 4.2 – План самовредновања](#)).

По већ описаној формално-правној процедури постоји могућност измена и допуна студијског програма које треба да омогуће: иновирање садржаја програма на основу најновијих научних достигнућа и методичких принципа, повећање изборности увођењем нових изборних предмета, увођење нових изборних предмета којима се побољшава квалитет студија, промену распореда предмета по семестрима, промену спецификације предмета, проширивање листе изборних курсева страних језика и педагошких, психолошких и методичких предмета.

Исходи образовања у оквиру Студијског програма основних академских студија социологије произилазе из циљева образовања, а заснивају се на исходима учења, односно знањима, вештинама и ставовима као специфично мерљивим достигнућима. Савладавањем студијског програма социологије студент стиче опште компетенције (способност аналитичког и синтетичког начина мишљења и способности поређења; способност критичке процене аргумената и евиденције, способност за примену знања у пракси, способности комуникације и тимског рада и развијену професионалну етику) и предметно-специфичне компетенције и то: аналитичке компетенције, истраживачке компетенције, педагошке компетенције и компетенције администрирања и управљања људским ресурсима. Исходи образовања у оквиру Студијског програма основних академских студија социологије су:

- Овладавање концептуалним апаратом дисциплине;
- Познавање основних теоријских правца и типова објашњења у социологији и способност њихове примене у анализи друштвених феномена и друштвених проблема;
- Познавање основних друштвених институција (у компаративној перспективи);
- Разумевање разноврсних културних система и пракси и друштвене интеракције као симболичке интеракције;
- Разумевање механизма друштвеног функционисања;
- Разумевање основних извора друштвене дисфункционалности и социјалних проблема;
- Познавање основних линија друштвених подела и основних извора друштвених конфликта;
- Разумевање узрока (и специфичних историјских услова) и последица друштвених промена;
- Препознавање социјалних актера и разумевање структурних ограничења друштвене акције;
- Познавање неколико типова истраживачких нацрта и разумевање логике научног и друштвеног истраживања;
- Познавање различитих техника за прикупљање података;

- Познавање основних техника обраде и анализе података.

Исходи учења на индивидуалним предметима усаглашени су са исходима учења на студијском програму. Исходи учења се базирају на дескрипторима квалификација за први ниво високог образовања у научној области социологија, као и на одговарајућем европском нивоу квалификација. Сагласно општем услову о савремености и међународној усаглашености са савременим светским токовима, Студијски програм основних академских студија социологије је, у великом проценту (минимум 70%) упоредив и уклађен формално и структурно са три целокупна програма акредитована у иностраним високошколским установама.

OAC	Усклађеност	Web адреса
OAC социологије	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za sociologiju, dodiplomski studij	http://www.ffzg.hr/socio/portal/index.php?option=com_content&task=view&id=249&Itemid=39
	Филозофски факултет Универзитета у Софији "Свети Климент Охридски": Бакалвјрски програми	http://forum.uni-sofia.bg/filo/display.php?page=bakalavripr&PHPSESSID=b3c27c4b46a94e42ac4c23b406c0c6b3
	Филозофски факултет Скопје, Институт за Социологију	http://www.fzf.ukim.edu.mk/index.php/mk/2009-09-01-15-15-2311/2009-11-16-08-01-30

Структура и садржај Студијског програма основних академских студија социологије у складу су са одговарајућим одредбама [Закона о високом образовању](#), [Статута Универзитета у Нишу](#) и [Статута Филозофског факултета у Нишу](#), као и са [Стандардима за акредитацију студијских програма](#). Полазећи од [Правилника о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа и студијских програма](#) урађен је на нивоу Факултета [Правилник о основним академским студијама](#) којим су дефинисани облици наставе, организација студија, напредовање студената, упис у вишу годину студија, провера знања и оцењивање студената на испиту, завршни рад и друга питања везана за наставу на Филозофском факултету. Поред тога, *Стратегија обезбеђења квалитета* у области која се односи на студијске програме истиче усаглашености студијских програма са: стандардима Националног савета, регионалним и европским програмима, савременим научним достигнућима у области студија, исхода образовања и учења са компетенцијама сходно Закону о националном оквиру квалификација РС, радног оптерећења студената.

Анализа структуре Студијског програма основних академских студија социологије, анализа спецификације наставних предмета као и правила и процедура по којима се реализује настава показује да они испуњавају све нужне стандарде њиховог квалитета:

- студијски програм садржи све законом предвиђене елементе;
- научно је утемељен и прати савремена достигнућа социологије као науке и професије;
- има јасно дефинисану сврху и улогу у образовном систему – образовање студената за професију социолога конципирано је тако да их оспособљава да разумеју и објасне друштво као и да савладају „занат социолога“, то јест да их оспособи да решавају практичне проблеме са којима ће се сретати на радном месту;
- овако дефинисана сврха и улога Студијског програма конципирана је с обзиром на комплексност социологије као теоријско-емпиријске и примењене дисциплине и усклађена са основним задацима и циљевима Филозофског факултета у Нишу;
- циљеви Студијског програма су јасно и експлицитно дефинисани и усклађени су са задацима и циљевима Факултета;
- Студијски програм омогућава студентима стицање општих компетенција (способност аналитичког и синтетичког начина мишљења и способности поређења; способност критичке процене аргумената и евиденције, способност за примену знања у пракси, способности комуникације и тимског рада и развијену професионалну етику) и предметно-специфичних компетенција (аналитичке, истраживачке, педагошке компетенције и компетенције администрирања и управљања људским ресурсима) које их оспособљавају за квалитетно обављање професионалне делатности;
- Студијски програм омогућава задовољавање потреба друштва за обављање висококвалификованих послова из области социолошке експертизе у: а) државним органима; б) сфери привреде – у државним и приватним компанијама; в) институцијама за пружање социјалне заштите; г) културним институцијама; д) политичким партијама; ђ) штампаним и електронским медијима е) образовним институцијама;
- Студијским програмом је тачно дефинисана листа обавезних и изборних предмета (задовољен је услов да изборни предмети чине минимум 20% на основним академским студијама), наведени су изборни предмети из других студијских програма, начин реализовања студија (предавања и вежбе) и потребно време за извођење појединих облика студија; за сваки предмет и за завршни рад исказана је бодовна вредност у складу са ЕСПБ, наведени су предуслови за упис појединих предмета, критеријуми и услови преноса бодова, као и остала питања која су важна за извођење студијског програма;
- заступљеност различитих типова предмета на студијским програмима усаглашена је са стандардима: 15% опште-образовних предмета, 20,8% теоријско-методолошких предмета, 33,3% научно-стручних предмета, 30,8% стручно-апликативних предмета;
- Студијским програмом су дефинисани, полазећи од европских стандарда: а. услови за упис студија – завршено четворогодишње средње образовање, положен пријемни испит и место на ранг листи у оквиру одобрене уписне квоте; б. трајање студија – 4 године (240 ЕСПБ); в. услови преласка у наредну годину – остварен одређен број ЕСПБ, у складу са [Законом о високом образовању](#); г. стицање дипломе – дипломирани социолог, у складу са [Правилником о листи стручних, академских и научних назива](#) (Службени

гласник РС, бр 30/2007, 112/2008, 71/2009 и 81/2010); д. начин студирања – креирање флексибилног профила професионалне културе кроз избор одређених предмета;

- оцењивање студената заснива се на континуираном праћењу њиховог рада током реализације читавог курса – оцена се састоји од збира поена остварених реализацијом предиспитних обавеза и полагањем испита при чему испуњавањем предиспитних обавеза може да се стекне од 30 до 70 поена; максимални број поена на предмету је 100;
- кадровске потребе за реализацију студијског програма су потпуно задовољене: сви наставници и сарадници запослени су на Филозофском факултету у Нишу са пуним радним временом и испуњавају законски прописане услове за позицију наставника и наставни рад. Укупан број наставника и сарадника довољан је за реализацију укупног броја часова активне наставе и њихово оптерећење је у оквиру стандарда. Већина наставника и сарадника је са Департмана за социологију, док један део наставе реализују наставници и сарадници са других департмана Факултета.
- Факултет обезбеђује потребне просторне, техничке, библиотечке, информатичке и људске ресурсе за подршку реализацији основних академских студија социологије;
- студијски програм је флексибилан и отворен за иновативне приступе, а развој програма одвија се у складу са законском регулативом, актима Универзитета у Нишу и Филозофског факултета и кроз сарадњу наставника, сарадника, студената и руководства Факултета;
- Студијски програм основних академских студија социологије конципиран је тако да обезбеђује, с једне стране, ефикасност и рационалност образовног процеса, а, са друге стране, даје широке могућности за запошљавање, даље школовање, лично и професионално развијање студената.

Усклађеност између наставних метода, исхода учења и критеријума оцењивања остварује се тако што су спецификацијом сваког наставног предмета дефинисане методе извођења наставе оријентисане ка учењу студената и систему оцењивања који је заснован на мерењу исхода учења. Наставне методе и поступци провере знања утврђују се у односу на дефинисане исходе. Међузависност предмета одређује се предусловом, односно условљеношћу слушања и полагања појединих предмета. Појединости везане за реализацију наставе, полагање испита и систем оцењивања Филозофски факултет регулише, поред [Статута Факултета](#), и [Правилником о полагању испита и оцењивању на испиту](#) (број 498/1-01-2, од 26.12.2007. године).

Студијски програм основних академских студија социологије акредитован је за 50 студената чиме се стварају повољни услови за наставу усмерену ка студенту. Рад у мањим групама омогућава наставнику да се упозна са предзнањем студената, њиховим интересовањима и очекивањима, да редовно прати напредовање студената и евентуалне проблеме са којима се суочавају у учењу; овакав рад омогућава активно учествовање студената у настави што води ка интерактивној настави. Поред тога, анализа спецификације наставних предмета указује на друге могућности за индивидуални и тимски рад студената кроз израду презентација, семинарских радова и истраживачких нацрта чиме се подстиче развој стваралачког

и критичког мишљења, практична примена знања и вештина, развој вештина писаног и усменог изражавања, као и самосталност студената, развој комуникацијских вештина, способности тимског рада и слично.

Важан сегмент успешне реализације студија усмерених ка студенту јесте континуирана информисаност и укљученост студената. Силабуси свих предмета доступни су на интернет страници Факултета, а наставници на почетку семестра упознају студенте са садржајем предмета, литературом, начином реализације наставе, предиспитним обавезама и начином оцењивања и вредности бодова за сваку активност. Силабусом сваког наставног предмета спецификоване су активности студената и број поена које носе. Укупан број поена на предмету укључује поене које студент стиче: а. за различите активности током наставе (дискусије, дебате...); б. извршавањем других предиспитних обавеза (семинарски радови, колоквијуми, истраживачки пројекти) и в. полагањем испита, при чему програми различитих предмета предвиђају различите начине полагања испита (писмени, усмени, практични или њихова комбинација). Наставници и сарадници евидентирају и вреднују све активности студената на транспарентан начин, а укупна оцена изражава у којој је мери студент савладао исходе учења својим радом и ангажовањем у току семестра.

Општи оквир стручне праксе студената на нивоу Факултета одређен је *Правилником о стручној пракси у васпитно-образовним установама* (Прилог 107/1-13-01, од 23.03.2016). Стручна пракса у оквиру Студијског програма основних академских студија социологије (чија је вредност 6 ЕСПБ) обавља се у средњој школи у укупном трајању 50 наставних сати и обухвата педагошку и методичку праксу. Циљ праксе је да се студенти припреме и обуче за самосталан рад у наставном процесу. Кроз стручну праксу студенти прикупљају информације, присуствују часовима социологије, сами изводе наставу и учествују у ваннаставним активностима и на тај начин стичу професионалне компетенције наставника.

За сваки предмет утврђен је, према јединственој методологији, број ЕСПБ бодова. Како је један од сегмената обезбеђења квалитета и контрола радног оптерећења студената, Центар за унапређење квалитета у сарадњи са Већима свих департмана Филозофског факултета током 2018. године урадио је анализу радног оптерећења студената у односу на ЕСПБ бодове које носи сваки појединачни предмет из студијских програма. Прво, вршена је квантитативна процена оптерећења студената анализирањем силабуса и друго, анализирани су резултати анкетања студената на питања о радном оптерећењу. ([Прилог 4.1](#)). У циљу усклађивања радног оптерећења студената уведена је пракса да наставници приликом израде спецификације наставног предмета (силабуса) јасно назначе странице из литературе које су обухваћене испитном материјом.

Квантитативни индикатори квалитета студијских програма одређују се и на бази података из службене евиденције: подаци о укупном броју уписаних студената на свим годинама студија у текућој и претходне 2 школске године, број и проценат дипломираних студената у односу на број уписаних у претходне 3 школске године унутар акредитованог студијског програма, те просечно трајање студија у претходне три школске године ([Табела 4.1](#); [Табела 4.2](#); [Табела 4.3](#)). О квалитету

студијског програма говори и чињеница да се сваке године упише планирани број студената у прву годину студија, упркос суженим могућностима запошљавања. Департман за социологију и Факултет спроводе низ активности промотивног карактера које су усмерене ка ученицима средњих школа са циљем подстицања интересовања за студије социологије.

У циљу унапређивања студијског програма и повећања запосливости дипломираних социолога, Департман за социологију је у периоду 2018–2020. година реализовао интерни пројекат *Корак ка професионализацији социологије: анализа потреба за професијом*. Анализиране су, с једне стране, компетенције које стичу студенти социологије на четири универзитета у Србији, а са друге стране, послови на тржишту рада које би могли социолози да раде и преференције послодаваца у погледу тражених компетенција. Поред тога, чланови Департмана за социологију учествују у раду професионалних удружења социолога и њиховим телима која се баве образовањем социолога и промоцијом и заштитом професије социолога. У циљу што бољег сагледавања положаја социолога на тржишту рада, остварују се контакти са дипломираним студентима чиме се стиче увид у њихов професионални развој, а њихова професионална искуства укључују у промотивне активности усмерене ка свршеним средњошколцима, потенцијалним студентима социологије.

6) SWOT анализа:

+++ - високо значајно, ++ - средње значајно, + - мало значајно, 0 – без значајности

Предности	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> • Усаглашеност циљева и садржаја студијског програма и исхода учења +++ • Циљеви студијског програма усклађени су са циљевима учења +++ • Радно оптерећење студената не прелази максимални оквир +++ • Континуирано вредновање предиспитних обавеза пружа наставнику објективнију слику о усвајању исхода учења +++ • Међусобна усаглашеност исхода учења и компетенција свршених студената на бази дескриптора квалификација +++ • Систем оцењивања заснован је на мерењу исхода ++ • Висока способност функционалне интеграције знања и вештина +++ • Континуирано осавремењивање студијских програма +++ • Развијени су поступци за праћење квалитета студијског програма ++ • Потпуна доступност информација о завршном раду и стручној пракси +++ • Сва усвојена документа о студијском програму присутна су на званичној интернет страници факултета +++ • Реално је процењен број потенцијалних студената за који је акредитован студијски програми +++ • Заинтересованост кандидата за студијски програм социологије+ 	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољна заступљеност стручне праксе +++ • Ограничен увид у запошљавање и професионалне каријере дипломираних социолога +++ • Неразвијен систем добављања информација од послодаваца о компетенцијама свршених студената ++ • Недовољно развијена повезаност са дипломираним студентима ++ • Студије социологије ретко уписују кандидати из централних делова Србије+++ • Мало учешће студената у програмима мобилности ++ • Мало страних студената на студијама социологије на Филозофском факултету ++
Могућности	Опасности
<ul style="list-style-type: none"> • Континуирано увођење нових садржаја у наставни програм у складу са друштвеним променама и развојем социологије у свету +++ • Повећање заступљености примењене 	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољна мотивисаност студената да искажу своја мишљења о квалитету студијских програма ++ • Тешкоће у прикупљању података о

<p>социологије у програму ++</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подстицање студената за учешће у различитим ваннаставним активностима (студентским конференцијама, трибинама, летњим школама) ++ • Израда плана мера које би допринеле дужини студирања у предвиђеним оквирима ++ • Узимање у обзир промена на тржишту рада приликом будућих промена студијских програма ++ • Прилагођавање стручне праксе потребама професије +++ • Интензивирање сарадње са професионалним удружењима социолога и другим одељењима за социологију у Србији и иностранству ++ • Праћење професионалне каријере свршених студената ++ • Јачање континуиране сарадње са свршеним студентима +++ • Популаризација социологије као науке и као професије +++ • Подстицање студената за учешће у програмима мобилности ++ 	<p>ставовима послодаваца о компетенцијама свршених студената +++</p> <ul style="list-style-type: none"> • Додатно оптерећење наставног особља административним пословима + • Додатна оптерећења стручних служби административним пословима ++ • Незаинтересованост одређеног дела наставног особља на пољу унапређења квалитета наставе + • Студенти се често приликом избора студија опредељују на основу своје финансијске ситуације, а не на основу квалитета студијског програма ++ • Незаинтересованост студената за мобилност ++ • Недовољна логистичка и финансијска подршка програмима мобилности студената +
--	---

в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 4:

На темељу анализе Студијског програма основних академских студија социологије на Филозофском факултету у Нишу, урађене према [Правилнику о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа и студијских програма](#), може се констатовати да Студијски програм испуњава Стандард 4.

За побољшање квалитета Студијског програма постоје кадровске, техничке, организационе и друге могућности. У наредном периоду, активности би могле да се усмере, прво, на даље континуирано осавремењивање садржаја студијског програма и повећање заступљености стручне праксе. Друго, континуирани рад на усавршавању квалитета наставе и развоју општих и предметно-сепцифичних компетенција уважавањем мишљења послодаваца, редовних и дипломираних студената. Треће, подстицање студената на различите облике активности којима би стицали практична искуства и развијали своје компетенције (у оквиру и изван наставног процеса). Четврто, континуирано праћење и анализа квалитета наставе у циљу њеног побољшавања.

Стандард 5: Квалитет наставног процеса

Квалитет наставног процеса на студијском програму социологија се обезбеђује у складу са циљевима Стратегије обезбеђења квалитета (2012) и према стандардима дефинисаним у Правилнику о стандардима за самовредносвање и оцењивање квалитета високошколских установа и студијских програма (2019), Филозофског факултета у Нишу. У области наставног процеса као основни сегменти обезбеђивања и праћења квалитета одређују се: организација и реализација наставе, методе у настави, оцењивање студената у оквиру предиспитних обавеза и на испиту, и професионалност и етичност у раду.

5.1 Настава у оквиру студијског програма социологија је организована у складу са планом и распоредом наставе (предавања, вежбе, консултативна настава, стручна пракса) који су усклађени са потребама и могућностима студената и објављени пре почетка одговарајућег семестра ([Прилог 5.2](#) и [Прилог 5.2а](#)). Пре почетка сваког семестра, на седницама Већа департмана за социологију проверава се покривеност наставе расположивим компетентним академским кадром. Настава на Студијском програму социологија је, у референтном периоду, у највећој мери реализована сопственим кадровским капацитетима (са изузетком наставника са нематичних департмана, из чијег програма студенти могу да бирају изборне предмете). Реализација плана наставе се прати на редовним седницама Већа департмана. У референтном периоду нису уочена значајнија одступања од оригиналног плана рада и распореда часова (са изузетком периода венредног стања услед епидемије ковида 19, кад је наставни процес прилагођен захтавима новонастале ситуације).

5.2 Садржаји сваког појединачног предмета, као и коришћене методе наставе и оцењивања, на Студијском програму социологија, дефинисани су силабусима који садрже

- основне податке о предмету: назив, година, број ЕСПБ бодова, услови;
- податке о наставницима и сарадницима на предмету;
- циљеве и исходе предмета;
- садржај и структуру предмета;
- начин организације наставе;
- основне наставне методе;
- начин оцењивања на предмету;
- уџбенике, односно обавезну и допунску литературу.

Формат силабуса је такав да су најдетаљније представљени циљеви, садржај и исходи предмета, као и списак коришћене литературе. Нешто мање детаљно су представљене методе наставе, а најмање простора је посвећено опису метода и критеријума

оцењивања. Исходи наставе на Студијском програму социологија су тако одређени да опремају студенте аналитичким, истраживачким, педагошким и компетенцијама администрација и управљања људским ресурсима (види: [Стандард 4](#)). Увид у силабусе појединачних предмета омогућава да се процени усклађеност циљева и исхода предмета са методама наставе и оцењивања. Силабуси свих наставних предмета доступни су на Интернет страници Филозофског факултета преко линкова појединачних студијских програма. ([Књиге предмета на Студијском програму социологија](#)). Без обзира на то, на почетку семестра, сви предметни наставници су у обавези да студентима, у личној комуникацији, учине доступним и детаљније образложе план рада на предмету. Транспарентност и доступност силабуса омогућава да колеге на Департману међусобно евалуирају сопствене планове рада и начин реализације наставе и тако систематски унапређују квалитет наставног процеса.

Наставне методе на Студијском програму социологија су веома разноврсне и богате и прилагођене су типу и исходима предмета (наставне методе обухватају класична предавања, дискусије прочитане литературе, индивидуалне и групне презентације, дебате, коментарисање видео материјала и прилога у штампаним медијима, интерпретацију графичких приказа, квантитативну и квалитативну анализу података, анализу јавних политика и релевантних закона). С обзиром на то да студијски програм, између осталог, образује за наставничка занимања, велика пажња се придаје методичким компетенцијама наставника који реализују студијски програм (између осталог, студијски програм нуди 4 семестра специјализоване методичке наставе). Настава је у највећој могућој мери интерактивна и подстиче студенте на размишљање и креативност, самосталност у раду и примену стечених знања. Већина наставника је истраживачки оријентисана (о оквиру Департмана функционише Институт за социолошка истраживања), тако да настава осим теоријских основа обухвата и резултате емпиријских истраживања и примере из праксе. Један део наставе (пре свега онај којим се стичу педагошке компетенције) се реализује кроз стручну праксу - хоспитовањем у средњим школама. Методичке компетенције наставника на Студијском програму социологија су на веома високом нивоу и њихов развој се систематски подстиче, у једнакој мери као и развој научних и стручних компетенција ([Прилог 5.3](#)).

У краткој форми силабуса недовољно су експлицитно повезане методе оцењивања са појединим исходима учења, али се од наставника очекује да на почетку наставе детаљно информисају студенте о томе као и о јасним и експлицитним критеријумима оцењивања. Оцењивање је формативно и сумативно, писано (сажеци прочитаних текстова, тестови знања и разумевања, презентације и есеји) и усмено, и организовано кроз предиспитне обавезе и завршни испит.

5.3 Праћење и обезбеђивање квалитета наставног процеса на Студијској групи социологија се обавља на редовним седницама Већа Департмана за социологију,

конструктивним међусобним подстицајем колега на Департману, одговорима на захтеве Комисије за обезбеђење квалитета на нивоу факултета и периодичним Извештајима о раду који се упућују управи Факултета. Једна од форми евалуације која се систематски спроводи је студентска евалуација наставних планова и програма и њихове реализације. Према Извештају о резултатима студентске евалуације за школску 2018/2019, за Студијски програм социологија, студенти су оценили квалитет наставе оценом 4,62, квалитет наставног материјала оценом 4,72, објективност оцењивања оценом 4,65, квалитет наставног особља - наставнике оценом 4,71, а сараднике оценом 4,76 (на скали од 1 до 5 - [Прилог 5.1.а](#)).

Један од начина интерне самоевалуације који је у протекле две године снажно мотивисао и ангажовао наставнике и сараднике на Департману за социологију да промисле, продискутују и унапреде квалитет наставног процеса на Студијском програму социологија је Интерни пројект Студијске групе за социологију под називом *Корак ка професионализацији социологије: анализа потреба за професијом*. Кроз пројект се систематски упоређују описи радних места у релевантним друштвеним институцијама на које савршени студенти социологије претендују и садржаји наставних предмета, наставне методе и начин оцењивања на студијским програмима за социологију генерално и Студијском програму социологија на Филозофском факултету у Нишу, посебно.

SWOT анализа елемената стандарда 5

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> Висок степен научно-стручне и методичке компетентности наставника и сарадника за професионално извођење наставе Потпуна покривеност наставе сопственим кадровским капацитетима Доступне и редовно ажуриране информације о студијским програмима и плановима, као и о терминима и плановима реализације наставе (укључујући распоред часова, распоред полагања испита и термине консултација наставника и сарадника) Јасно дефинисани исходи учења Богате и разноврсне методе наставе усаглашене са исходима учења Систематско праћење реализације наставе Редовна студентска евалуација релевантних аспеката наставног процеса 	<ul style="list-style-type: none"> Недовољно издиференциране методе оцењивања за поједине исходе учења Недовољно јасно експлицирани критеријуми оцењивања за различите методе оцењивања Недовољно развијени механизми контроле квалитета оцењивања Превелика оптерећеност студената великим бројем предмета Неуједначени захтеви на појединим предметима (посебно изборним предметима) са истим бројем ЕСТБ. Недостатак формалне организације методичке обуке наставног подмлатка Недовољан број сати стручне (посебно не-педагошке) праксе
Могућности	Опасности
<ul style="list-style-type: none"> Значајни кадровски и организациони капацитети на Филозофском факултету у Нишу за континуирано и систематско методичко усавршавање наставника и сарадника Велике могућности индивидуализације 	<ul style="list-style-type: none"> Обарање критеријума квалитета наставе и оцењивања у актуелном контексту финансирања који награђује проходност Ниска мотивисаност студената услед неповољних трендова у запошљавању Слабење аналитичких компетенција у корист

<p>студијских профила студената кроз избор предмета на нематичним студијским програмима у оквиру Филозофског факултета</p> <ul style="list-style-type: none"> • Боља институционализација професије на основу све веће потребе за аналитичком и истраживачком експертизом социолога • Добра опремљеност учионица савременим средствима за рад и за иновирање наставних метода • Ефикасна прилагођеност наставног процеса техникама учења и оцењивања на даљину (у току ванредног стања услед епидемије ковида 19) • Умреженост Филозофског факултета са сродним институцијама у земљи и региону. • Богат библиотечки фонд и приступ електронским ресурсима. • Велики број уговора о сарадњи Филозофског факултета и институција у Нишу и региону. 	<p>стицања практичних вештина</p> <ul style="list-style-type: none"> • Несразмерно фокусирање на педагошке компетенције студената, на штету аналитичких, истраживачких и административно-управљачких компетенција • Прилагођавање исхода учења кадровским капацитетима, а не потребама тржишта рада • Незаинтересованост институција ван образовног система за квалитетну реализацију стручне праксе, која не би била само део обуке већ би водила запошљавању студената.
---	--

Предлог мера и активности за унапређење квалитета Студијског програма социологија у оквиру Стандарда 5

На основу SWOT анализе, квалитет наставног процеса на Студијском програму социологија се у наредном периоду може унапредити у следећим областима:

1) Методички капацитети наставника и наставног подмлатка

Анализа је показала да су методички капацитети наставника на високом нивоу. Квалитет наставног процеса се у том погледу може даље унапредити организацијом систематске методичке обуке наставног подмлатка. Филозофски факултет има велике кадровске и организационе капацитете да ову обуку реализује сопственим снагама (види: [Центар за професионално усавршавање](#)). Посебно треба успоставити основу за систематско праћење квалитета оцењивања. За то је неопходно да се у проширеним силабусима за поједине предмете јасно спецификују методе оцењивања за поједине исходе учења, као и да се експлицирају критеријуми оцењивања за различите методе оцењивања.

2) Број предмета и структура програма

Уочено је да превелики број предмета доводи до претераног оптерећења студената. Смањење броја предмета би допринело стицању дубљих и трајнијих знања и вештина – што је већ урађено у материјалу за реакредитацију. При том треба у структури програма повећати удео изборних предмета, тако да студенти могу индивидуализовати своје студијске профиле и прилагодити их захтевима разноврснијих радних места, што је такође измењено и важиће за наредни акредитациони период. Организациона структура Филозофског факултета у Нишу омогућава студентима избор предмета на нематичним студијским програмима у оквиру Факултета. Стручне компетенције студената се могу

повећати већим бројем сати стручне праксе у односу на број сати посвећен теоријском образовању.

3) Релевантност програма за потребе тржишта рада

У наредном периоду треба не само повећати број сати стручне праксе већ унапредити и квалитет студентског ангажмана у релевантним институцијама. Добро организована стручна пракса омогућава стицање вештина које унапређују перспективе запошљавања. Већ постојеће уговоре Филозофског факултета о сарадњи са институцијама у региону, треба проширити ненаставним институцијама, потенцијалним послодавцима за социологе, као што су Национална служба за запошљавање, установе социјалне заштите, локалне самоуправе, институције културе, као и невладине организације. Овим институцијама треба сугерисати да стручна пракса у њима поред педагошких, јача и аналитичке, истраживачке и административно-управљачке компетенције студената. Оваква квалитетна стручна пракса би допринела не само приближавању Студијског програма социологија на Филозофском факултету у Нишу захтевима тржишта рада, већ и промоцији (често непрепознате) социолошке експертизе ван наставног контекста. Перспектива запошљавања која би се тиме отворила би значајно повећала мотивацију студената за учење и допринела бољем квалитету наставног процеса.

Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника

Квалитет наставника и сарадника на Основним академским студијама социологије обезбеђује се континуираним планирањем и избором на основу јавног поступка, стварањем услова за перманентно усавршавање и развој наставника и сарадника у области наставе и научноистраживачког рада, као и адекватном евалуацијом квалитета њиховог рада. За реализацију студијског програма обезбеђено је наставно особље са потребним научним и стручним квалификацијама.

а) Опис

Квалитет наставника и сарадника је значајна компонента квалитета наставе и учења на Департману за социологију. Увођење и елаборација институционализованих механизма осигурања квалитета и механизма управљања квалитетом, стандардизовано поређење исхода образовања, рангирање и виши степен аутономије и одговорности постали су интегрални део свакодневног рада институција високог образовања. У том смислу, активности Департамана за социологију Филозофског факултета у Нишу усмерене су ка обезбеђивању квалификованог и компетентног наставног кадра за реализацију наставе. Да би се то постигло, неопходно је поштовање извесних процедура.

Критеријуми за избор и заснивање радног односа наставника и сарадника Департамана за социологију предвиђени су [Законом о високом образовању](#), [Препорукама Националног савета за високо образовање](#), [Статутом Универзитета](#), [Статутом Факултета](#), [Правилником о условима и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Нишу](#), [Ближим критеријумима за избор у звања наставника Универзитета у Нишу](#) (пречишћен текст, од 28. 02. 2020), [Правилником о избору у звања наставника и сарадника Филозофског факултета у Нишу](#), [Правилником о условима, начину и поступку стицања звања у заснивања радног односа сарадника Филозофског факултета у Нишу](#), [Правилником о избору у звања сарадника Филозофског факултета у Нишу](#) (пречишћен текст, од 23. 01. 2019), [Правилником о допунском раду наставника и другим релевантним актима](#). Ови критеријуми предмет су константног преиспитивања и модификовања, као и основни документи којима се критеријуми регулишу, спорадично усаглашавају са потребама, усвајањем и имплементацијом одговарајућих допуна, познатих као ближи критеријуми. [Правилником о избору у звања наставника и сарадника](#) ближе је уређен поступак избора у звања наставника и сарадника, као и минимални услови које кандидати треба да испуне за избор у одређено звање, а [Ближим критеријумима за избор у звања наставника Универзитета у Нишу](#) утврђени су ближи услови за избор у звања у пољу друштвено-хуманистичких наука. Такође, квантификација резултата научног рада за друштвено-хуманистичке науке одређује се сходно одредбама у том тренутку актуелног [Правилника о поступку, начину вредновања и квантитативном](#)

исказивању научноистраживачких резултата истраживача („Службени гласник Републике Србије“, бр. 24/2016 и 21/2017.). Наведени документи су јавни и доступни оцени стручне и шире јавности. Поступци и услови за избор наставника и сарадника подложни су периодичној измени и усклађивању.

Правилником о стандардима и поступцима обезбеђења квалитета дефинисани су поступци обезбеђења квалитета у погледу научних и стручних, педагошких и личних компетенција наставника и сарадника, а који обухватају: вођење адекватне кадровске политике, прецизно дефинисање и поштовање критеријума за избор наставника и сарадника (Правилник о избору наставника и сарадника), систематско праћење и подстицање научноистраживачког и стручног рада и развијање и усавршавање педагошких и методичких компетенција наставника и сарадника.

Квалитет наставника и сарадника на Департману за социологију обезбеђује се пажљивим планирањем и јавним поступком избора наставника и сарадника у циљу провере њиховог квалитета. Фазе и поступци кроз које пролазе кандидати приликом избора у звање и заснивање радног односа наставника или сарадника јавне су и отворене, доступне и подложне испитивању, праћењу и провери како стручне, тако и шире јавности. Током процедуре избора поштују се прописани услови и поступци оцењивања научноистраживачке и педагошке активности и компетентности наставника и сарадника. Поред поштовања изборне процедуре и њеног временског трајања, у складу са Законом вреднују се сва четири аспекта рада наставника – резултати научноистраживачког рада (сходно звању), ангажовање у развоју наставе и делатности Факултета, резултати педагошког рада наставника или сарадника, и за наставнике, резултати у обезбеђивању научно-наставног подмлатка на Факултету. Индикатори квалитета сваког од ових аспеката јасно су спецификовани Правилником о избору наставника и сарадника Филозофског факултета у Нишу. О испуњености услова за избор академска и шира јавност може се информисати увидом у *Извештаје* којим се наставници и сарадници предлажу за избор у звања, а који су доступни на Интернет страници Факултета (<https://www.filfak.ni.ac.rs/izbor-u-zvanja?start=0>). Поред ове врсте увида, јавност се може упознати преко странице Факултета и о другим активностима везаним за изборну процедуру наставника, као што су подаци о приступним предавањима (уведеним од 2018. године, <https://www.filfak.ni.ac.rs/pristupna-predavanja>) за кандидате који се по први пут бирају у наставничка звања, којим се посебно вреднују педагошке способности и смисао за наставни рад кандидата за избор у наставничко звање.

За извођење студијског програма Основних академских студија социологије ангажовано је 13 наставника (4 наставника у звању редовног професора, 4 наставника у звању ванредног професора и 5 наставника у звању доцента) и 3 сарадника (2 асистента и 1 сарадник у звању истраживач приправник) са Департмана за социологију, а за изборне предмете наставници и сарадници са других департмана Филозофског факултета у Нишу. (Табела 7.1 Преглед броја наставника по звањима и статус наставника у високошколској установи и

Табела 7.2 Преглед броја сарадника и статус сарадника у високошколској установи). Број наставника одговара потребама студијског програма и усклађен је са бројем предмета и бројем часова на тим предметима. Укупан број наставника довољан је да покрије укупан број часова наставе на студијском програму, тако да наставници просечно остварују максимално до 180 часова активне наставе годишње (предавања, консултације, вежбе, практичан рад), односно до 6 часова недељно са толеранцијом од 20%. Наставник који је ангажован на више високошколских установа остварује активну наставу у свакој установи сразмерно проценту ангажовања од прописаног максимума од 12 часова, с тим да његово укупно ангажовање не може бити веће од 12 часова активне наставе недељно на свим високошколским установама у Републици Србији. Број сарадника одговара потребама студијског програма и довољан је да покрије укупан број часова наставе, тако да сарадници остварују просечно максимално до 300 часова активне наставе годишње, односно до 10 часова недељно уз 20% толеранције. Структура наставног особља према звањима на департману доступна је на адреси: <https://www.filfak.ni.ac.rs/nastavno-osoblje>. Иначе, Филозофски факултет у сталном радном односу има укупно 123 наставника и 66 сарадника тако да однос укупног броја студената који се уписују на акредитованим студијским програмима 3453 (основне академске студије $710 \times 4 = 2840$, мастер академске студије – $460 \times 1 = 460$ и докторске академске студије – $51 \times 3 = 153$) према 123 наставника износи 0.03 (Прилог 7.2 Однос укупног броја студената (број студената одобрен акредитацијом помножен са бројем година трајања студијског програма) и броја запослених наставника на нивоу установе).

Научне и стручне квалификације наставног особља на Основним академским студијама социологије одговарају образовно-научној области и нивоу њихових задужења. Сваки наставник има најмање пет референци из уже научне области из које изводи наставу на студијском програму. Подаци о наставницима и сарадницима (CV, избори у звања, референце) доступни су јавности на Интернет страници факултета, а саставни део ових података чини и *Књига наставника*, односно научне и стручне квалификације наставника. Профилом сваког наставника на страници факултета обухваћен је и комплетан списак публикованих референци наставника до кога се долази линком који води ка апликацији НПАО – Научне публикација и уметничке референце академског особља Универзитета у Нишу (на пример, <https://www.npao.ni.ac.rs/filozofski-fakultet/389-branislav-stevanovic>).

Праћење и оцењивање квалитета научноистраживачке и стручне активности наставника и сарадника Департмана за социологију врши се редовно у поступцима њиховог избора и именовања, где се посебно вреднују резултати научног и истраживачког рада наставника, у складу са одговарајућим прописима и актима Факултета. Праћење квалитета остварује се и преко обавезе наставника да крајем године подносе извештаје о научном и стручном усававању који се разматрају и усвајају на седници Департмана за социологију и седници Наставно-научног већа. Наставници и сарадници дају свој допринос и у погледу стручног

усавршавања. Примера ради, само током 2019. године наставници и сарадници били су иницијатори, учесници или реализатори различитих програма усавршавања наставника, а ради развијања сопствене педагошке и дидактичко-методичке компетентности похађали су курсеве, радионице, округле столове, трибине, предавања и друге видове обука организованих унутар Факултета, Универзитета или других научних и стручних база са којима Факултет и његови запослени сарађују ([Професионално и стручно усавршавање наставника – Извештај о раду Филозофског факултета за 2019. годину](#)). У том смислу, наставници и сарадници константно развијају своје компетенције, инвестирају у виши ниво оспособљавања за планирање, организовање, вођење и контролу наставног процеса, овладавање интерактивним методама наставног рада, праћење и оцењивање рада и напредовања студената, као и за унапређивање примене најсавременијих информационо-комуникационих и дидактичких средстава у наставном раду. Процена квалитета педагошких и дидактичко-методичких способности наставника и сарадника редовно се остварује у поступцима њиховог избора и именовања у звања, где се посебно евалуирају: допринос кандидата развоју наставе и других делатности Факултета, резултати њиховог педагошког рада и резултати постигнути у обезбеђивању и развоју научно-наставног подмлатка. Студентски парламент даје своју оцену педагошког рада наставника и сарадника, која је неизоставни део изборне процедуре. Редовно праћење и процењивање педагошког рада наставника врши се и кроз редовне студентске евалуације крајем сваког семестра током академске године. У периоду од израде последњег Извештаја о самовредновању до данашњих дана спроведено је више таквих евалуација. Извештаји о квалитету педагошког рада наставника и сарадника који проистичу из ових евалуација показују да је овај сегмент међу студентима, на пример, током последње евалуације ([Прилог 10.2.с Извештај о вредновању педагошког рада наставника у јесењем семестру 2018/2019](#)) добио високу оцену у односу на све испитиване индикаторе и за све наставнике и сараднике који реализују наставу на Основним академским студијама социологије. Такав тренд био је присутан и у претходним Извештајима, који указује на висок ниво педагошке оспособљености, као и дидактичке и методичке компетентности наставног кадра на Департману за социологију.

Поред оцене педагошког рада наставника и сарадника на Департману за социологију на основу резултата студентских евалуација, оцењују се и други елементи педагошког рада дефинисани [Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета](#), као што је ангажман наставника у ваннаставним активностима, стручним пројектима, учешће у развијању и осавремењивању постојећих силабуса на студијским програмима, конципирање и креирање нових силабуса наставних предмета. Наставници на Департману за социологију учествовали су у различитим активностима којима се унапређује њихов педагошки и научно-истраживачки рад: научна и стручна предавања, јавне трибине, округли столови, свечане академије, предавања по позиву, семинари, стручне конференције, истраживачки и развојни пројекти. Напредовању у овом погледу допринели су и

различити споразуми и протоколи о сарадњи између Филозофског факултета и академског особља са различитим професионалним удружењима и организацијама којима је главни циљ покретање заједничких пројеката.

Научно и стручно усавршавање наставника и сарадника Департмана за социологију делом се финансира средствима Факултета, према утврђеном финансијском плану (Прилог_Финансијски план за 2020). Финансијским планом који се усваја на Наставно-научном већу обухваћен је тачан износ средстава који се наставницима и сарадницима одобрава за усавршавање и који им је у току једне календарске године на располагању. Део свог професионалног усавршавања наставници и сарадници финансирају из сопствених прихода. По обављеном усавршавању не дужем од пет дана запослени има обавезу подношења писменог извештаја Финансијској служби Филозофског факултета, а у случају студијског борава дужем од пет дана запослени подноси детаљан извештај на усвајање Наставно-научном већу. Финансијским извештајем за претходну годину документује се износ средстава утрошен на стручна усавршавања наставника и сарадника на Департману за социологију (Прилог-Финансијски извештај за 2019). Обезбеђује се и део финансијских средстава за школарине студентима докторских студија запослених у звањима сарадника (који студирају изван Факултета) или ослобађање од школарине сарадника који студирају на Филозофском факултету. Финансијски извештаји указују на то да обим ових средстава није довољан и сразмеран потребама за усавршавање наставника и сарадника. Стога су ради постизања високог квалитета наставника и сарадника неопходна већа финансијска улагања.

6) SWOT анализа:

+++ - високо значајно, ++ - средње значајно, + - мало значајно, 0 – без значајности

Предности	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> Услови избора наставника и сарадника прецизно су одређени (у складу са предлогом критеријума Националног савета за високо образовање), а целокупан поступак избора доступан је јавности. +++ Наставни кадар, према броју и квалитету, усклађен је са потребама реализације наставних и научних активности на студијском програму Основних академских студија социологије. +++ Наставу изводи квалитетан и компетентан, педагошки, дидактички и методички оспособљен наставни кадар с одговарајућим академским 	<ul style="list-style-type: none"> Недовољна, често ограничена финансијска средства за континуирано усавршавање наставника и сарадника у иностранству која зависе од оснивача. +++ Критеријуми за избор у звања наставника и сарадника често се мењају. +++ Могућа необјективност студената у процени педагошког рада наставника и сарадника услед сумње у анонимност анкетирања. ++

<p>референцама. +++</p> <ul style="list-style-type: none"> • Јасно дефинисана политика праћења квалитета наставника и сарадника, праћење и вредновање истраживачких и педагошких способности наставника и сарадника. +++ • Наставници и сарадници објављују радове у реномираним међународним часописима. +++ • Стална дугорочна политика селекције наставничког и истраживачког подмлатка +++ • Присутна је тежња наставника и сарадника ка сталном побољшању научне, стручне и методичке компетентности. +++ • Перманентна едукација и усавршавање наставника +++ • Уважавање мишљења студената о педагошком раду наставника и сарадника. +++ • Учешће у домаћим и међународним пројектима и програмима мобилности наставника и сарадника. +++ • Резултати и активности наставника и сарадника у образовним и развојним пројектима међународног карактера. +++ • Повезаност наставног кадра са различитим професионалним удружењима на реализацији заједничких или сопствених пројеката (а на основу потписаних споразума или протокола о сарадњи између Факултета и професионалних удружења и институција). ++ 	
Могућности	Опасности
<ul style="list-style-type: none"> • Наставници и сарадници Департмана за социологију имају могућности за мобилност и студијска путовања у циљу стручног усавршавања и сарадње на пројектима са колегама са сродних студијских програма у земљи и иностранству. +++ • Интензивирање већ успостављене регионалне повезаности и сарадње 	<ul style="list-style-type: none"> • Преоптерећеност неких наставника и сарадника часовима и другим активностима онемогућава адекватно научно и стручно усавршавање. ++ • Незадовољавајућа економска ситуација и недовољан прилив средстава од оснивача која би се усмерила ка научном и стручном усавршавању кадрова. ++

<p>Департмана за социологију Филозофског факултета у Нишу са сродним студијским програмима у циљу побољшања квалитета наставе. +++</p> <ul style="list-style-type: none"> • Интензивније усавршавање наставника и сарадника у иностранству. +++ • Укључивање младих дипломираних социолога, мастера и доктора наука из дијаспоре који раде у струци у програме сарадње и размене. ++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Недоступност фондова Европске Уније за усавршавања наставника и сарадника у дужем временском периоду (3 месеца, 6 месеци). ++ • Редуковане могућности прилива новог научног и наставног кадра услед забране запошљавања. ++ • Део наставника и сарадника, због специфичности научне области и малог броја референтних међународних часописа, објективно није у могућности да публикује радове, посебно у оним признатим на светским листама што их онемогућава у напредовању у виша звања. ++ • Неиспуњавање критеријума за избор у звања наставника на студијском програму Основних академских студија социологије може угрозити функционисање овог програма. ++
--	--

в) Предлог мера и активности за унапређивање квалитета стандарда 7:

1. Осмишљавање и спровођење активности у чијем би средишту били иновативни модели универзитетске наставе, који би омогућили веће учешће студената, односно виши ниво слободе за исказивање креативности и критичког мишљења.
2. Спровођење активности које би дале потпунији увид у педагошко и методичко деловање сваког наставника и сарадника (пored утврђених редовних анкетирања студената).
3. Самовредновање наставника, процена очекивања студената на почетку и на крају курса, вредновање од стране колега, анкетирање студената Основних академских студија социологије, као и дипломираних социолога.
4. Унапређивање квалитета наставника и сарадника путем интензивирања размене искустава наставника и сарадника из сличних институција у земљи и иностранству.
5. Планско, систематско и континуирано унапређивање квалитета научних радова наставника и сарадника.
6. Подстицање укључивања наставника и сарадника у пројекте финансиране од стране привредних субјеката.
7. Организовање семинара, по типу „едукација едукатора“, којима би се развијале компетенције наставника и сарадника за педагошки рад.
8. Подстицање наставника и сарадника Департмана за социологију на

конкурсисање за пројекте Европске уније (ТЕМПУС, ЕРАСМУС).

9. Ангажовање на проналажењу додатних извора финансирања усавршавања и научноистраживачког рада наставника и сарадника Департмана за социологију.

Стандард 8: Квалитет студената

Квалитет студената се обезбеђује селекцијом студената на унапред прописан и јаван начин, оцењивањем студената током рада у настави, перманентним праћењем и проверавањем резултата оцењивања и пролазности студената и предузимањем одговарајућих мера у случају пропуста.

а) Опис

Једно од основних подручја стратешких настојања обезбеђивања квалитета Филозофског факултета у Нишу је и квалитет студената. Области у којима се прати, обезбеђује и унапређује квалитет студената на Филозофском факултету у Нишу обухватају: успешност и ефикасност студирања, квалитет нових студената, квалитет свршених студената, доживотно учење и студирање запослених лица, инклузивно образовање, доступност образовања свим друштвеним групама, једнакост могућности, мобилност студената. Најважнији показатељи квалитета су: (1) селекција приликом уписа, (2) однос броја уписаних, према броју дипломираних студената, (3) дужина трајања студија, односно ефикасност студирања, (4) успех студената (просек оцена), (5) број студената ангажованих у наставном процесу (демонстратори, сарадници у настави, асистенти), (6) број награђиваних студената, (7) број студената који учествују на научним конференцијама, (8) број студената који користе стипендије, (9) број студената који су уписали мастер и докторске студије. Систематским планирањем Факултет реализује низ активности којима се обезбеђује завидан ниво квалитета у дефинисаним подручјима. Дефинисањем стандарда и поступака за обезбеђивање квалитета студената обезбеђују се оптимални услови студирања.

У циљу обезбеђивања квалитета студената Департман за социологију потенцијалним и уписаним студентима обезбеђује све релевантне информације о структури, циљевима и исходима Основних академских студија социологије, упису студената, процесу студирања и начину оцењивања, као и информације о акредитацији и дозволи за рад. Све информације су поуздане и благовремено се објављују на сајту Факултета (www.filfak.ni.ac.rs) и огласним таблама на Факултету.

Конкурс за упис студената објављују Универзитет у Нишу и Филозофски факултет у Нишу на својим сајтовима. Департман за социологију организује полагање пријемног испита за упис студената у прву годину Основних академских студија социологије као мерила квалитета будућих студената, а Комисију за спровођење полагања пријемног испита предлаже Веће Департмана за социологију. Одлуку о Комисији за спровођење полагања пријемног испита доноси Наставно-научно Веће Филозофског факултета у Нишу.

Пре конкурса за пријем нових студената на интернет страници Филозофског факултета у Нишу (<https://upis.filfak.ni.ac.rs>) објављују се све информације о начину селекције нових студената и условима за упис Основних академских студија

социологије. Начин селекције и услови уписа прецизно су утврђени [Законом о високом образовању](#), [Статутом Универзитета у Нишу](#), [Правилником о упису студената на студијске програме Универзитета у Нишу](#), [Статутом Филозофског факултета у Нишу](#).

При селекцији кандидата за упис, Комисија за спровођење полагања пријемног испита на Департману за социологију вреднује резултате постигнуте у претходном школовању (са максимално 40 поена) и резултате постигнуте на пријемном испиту (са максимално 60 поена) у складу са Законом. Наведене информације доступне су и дистрибуирају се путем Информатора за упис (<https://upis.filfak.ni.ac.rs/osnovne-akademske-studije/informator>) и Брошура за упис (<https://upis.filfak.ni.ac.rs/osnovne-akademske-studije/brosure-za-upis>). Ступањем на снагу [Закона о високом образовању](#) којим је предвиђена државна матура (општа, стручна и уметничка), кандидати ће бити уписивани на основу ближих критеријума које прописује овај Закон, као и остали акти надлежних институција (Универзитета и Факултета).

Начин полагања пријемног испита и рангирања кандидата регулисан је [Правилником о пријемном испиту \(Прилог 8.1\)](#), чији је саставни део упутство које је дежурни на пријемном испиту дужан да прочита кандидатима, а које прецизно регулише начин попуњавања теста знања из социологије, обезбеђивање анонимности кандидата, обезбеђивање регуларности пријемног испита и слично.

Након пријемног испита, сачињава се ранг листа кандидата према укупном броју бодова (из претходног школовања и са пријемног испита) и доставља се Универзитету, где се сачињава јединствена ранг листа за упис кандидата. Право уписа у прву годину Основних академских студија социологије стичу кандидати који су ранжирани у оквиру броја одобреног решењем о акредитацији студијског програма. Кандидати се могу уписати у статусу студента који се финансира из буџета Републике Србије (статус буџетског студента) или студента који сам финансира студије (статус самофинансирајућег студента) у зависности од укупног броја остварених бодова на ранг листи и квоте предвиђене за упис кандидата. Студенти могу да пређу са истоветних и сродних студијских програма ако остваре услове предвиђене Статутом Филозофског факултета у Нишу. Кандидат који је, као ученик III и IV разреда средње школе, освојио једно од прва три појединачна места на Републичком такмичењу, које организује Министарство просвете, науке и технолошког развоја, не полаже пријемни испит. Таквом кандидату вреднује се пријемни испит максималним бројем бодова (60).

При селекцији нових студената загарантована је једнакост и равноправност по свим основама (раса, боја коже, пол, сексуална оријентација, етничко, национално или социјално порекло, језик, вероисповест, политичко или друго мишљење, статус стечен рођењем, постојање сензорног или моторног хендикепа и имовинско стање) и на тај начин се спречава сваки вид дискриминације. Заштита студената од дискриминације утврђена је и [Статутом Филозофског факултета](#). Одлуку о упису лица са посебним потребама и припадника мањинских група доноси Министарство просвете, науке и технолошког развоја на бази афирмативне

акције, а Департман за социологију Филозофског факултета у потпуности поштује те одлуке.

Упис лица с инвалидитетом применом афирмативне мере спроводи се у складу са *Програмом афирмативне мере уписа лица с инвалидитетом*, који је у саставу стручног Упутства Министарства просвете, науке и технолошког развоја за спровођење уписа у прву годину студијских програма основних и интегрисаних студија на високошколским установама, чији је оснивач Република Србија. На Основне академске студије социологије могу бити уписани кандидати: корисници колича или лица која се отежано крећу; са делимичним или потпуним оштећењем вида; са делимичним или потпуним оштећењем слуха; са потешкоћама у учењу и говору; са хроничним обољењима, психолошким или менталним тешкоћама. Упис припадника Ромске националне мањине такође се спроводи у складу са *Програмом афирмативне мере уписа припадника Ромске националне мањине*. У складу са законским оквиром дефинисани су и начин рангирања и услови уписа: држављана Републике Србије који су средњу школу завршили у иностранству, припадника српске националне мањине из суседних земаља, лица која немају јавну исправу о стеченом средњем образовању, страних држављана, страних држављана у статусу миграната/тражилаца азила.

Департман за социологију посебну пажњу посвећује потенцијалним студентима организовањем обилазака средњих школа у више градова и представљањем студијског програма, учествовањем на трибинама, организовањем предавања за средњошколце о актуелним друштвеним проблемима и темама које предлажу сами средњошколци и организовањем припремне наставе за полагање пријемног испита. Поред тога, одржава се и континуирана сарадња са наставницима средњих школа у циљу припремања ученика за регионално и републичко такмичење из социологије, које се реализује у сарадњи са Српским социолошким друштвом.

Квалитет студената на Департману за социологију прати се током читавих студија. Студенти се редовно обавештавају о свим релевантним чињеницама везаним за њихово студирање путем огласних табли и сајта Факултета. На првим предавањима наставници упознају студенте са правилима студирања и обавештавају их да је присуство на предавањима и вежбама обавезно. Статутом Филозофског факултета у Нишу прописано је обавезно присуство и активно учешће студената у свим видовима наставе. Редовно присуство и активно учествовање у настави доноси студентима одређени број поена, који утиче на формирање коначне оцено, што је дефинисано [Правилником о полагању испита и оцењивању на испиту \(Прилог 8.2\)](#). У циљу обезбеђивања оптималних услова за рад студената, Филозофски факултет обезбеђује просторну, техничку и кадровску опремљеност.

Наставници Департмана за социологију упознају студенте и са циљевима и исходима учења, методама реализовања наставе и критеријумима за оцењивање. Критеријуми и правила за оцењивање студената дефинисани су у [Правилнику о полагању испита и оцењивању на испиту](#), а Правилник је доступан на сајту

Филозофског факултета у Нишу. У овом Правилнику дефинисани су: начин оцењивања на испиту, могући облици предиспитних обавеза и начин њиховог оцењивања, поступак у случају приговора студента на оцену или поништавање положеног испита и заштита права студената. Наставник се мора придржавати јасних и студентима унапред познатих критеријума за оцењивање, који су описани у силабусу за сваки наставни предмет. Испити и провера знања током наставе морају се реализовати у унапред одређеним терминима, о којима су студенти на време обавештени. Важан аспект јавности и објективности оцењивања јесте право студената на образложење бодовања и оцењивања, а код писаних радова (тестови, есеји и слично) и право на увид у радове и образложење бодовања и оцењивања одговора.

Информације о циљевима, исходу, садржају, методама рада и начину оцењивања предмета налазе се и у књигама предмета студијског програма за социологију, које су доступне на сајту Факултета. У циљу квалитетног усвајања знања наставници и сарадници Департмана за социологију су доступни студентима на консултацијама у кабинету и *online*.

У циљу обезбеђивања квалитета Департман за социологију гарантује коректно и професионално понашање наставника и сарадника током оцењивања студената (објективност, етичност, доследност, демократичност и академски коректан однос према студенту). Подаци о понашању наставника и сарадника током оцењивања добијају се и анализирају континуирано захваљујући анкетирању студената, које се спроводи на крају сваког семестра. У последњих неколико година квалитет наставе, наставног особља, као и услови студирања оцењени су просечним оценама преко 4.

Начин оцењивања студената на Департману за социологију усклађен је са циљевима, садржајима и обимом студијског програма. Оцењивање студената врши се непрекидним праћењем рада студената и на основу поена стечених испуњавањем предиспитних обавеза и полагањем испита. Напредовање студената кроз студијски програм остварује се прикупљањем ЕСПБ бодова. Успешно савладавање програма из појединих предмета носи број ЕСПБ бодова који је еквивалентан просечном радном оптерећењу студената за тај предмет. Сви предмети на Основним академским студијама социологије на Филозофском факултету у Нишу могу се савладати на основу радног оптерећења чији је еквивалент 4 и 5 ЕСПБ бодова, а стручна пракса на основу оптерећења чији је еквивалент 6 ЕСПБ бодова. Програм основних студија је савладан након што се прикупи 240 ЕСПБ бодова. Успешност студената у савладавању сваког појединог предмета изражава се поенима – од 51 (минималан број поена за прелазну оцену) до 100 (максималан број поена). Студенти се оцењују оценама од 5 (еквивалент броју поена од 0 до 50) – није положила/положио, до 10 (еквивалент броју поена од 91 до 100) – изузетан/изузетна. Сваки предмет из студијског програма има јасан и објављен (у силабусима који су доступни и на сајту Филозофског факултета) начин стицања поена. Начин стицања поена током извођења наставе укључује број поена које студенти стичу по основу сваке врсте активности током наставе, односно

извршавањем предиспитних обавеза и полагањем завршног испита. Студенти се оцењују континуирано у току наставе, кроз предиспитне обавезе, и на завршном испиту. Оцена изражава укупан успех студената у различитим формама провере знања, које у различитој сразмери учествују у укупној оцени. Учесће појединих форми провере и примене знања у укупној оцени се изражава као број поена (максимално 100 поена). Минималан број поена које студент може да стекне испуњавањем предиспитних обавеза током наставе је 30, а максималан 70. Активност на часу просечно доноси студенту око 10 поена. Остале предиспитне обавезе, у зависности од предмета, укључују тестове, колоквијуме, семинарске радове, домаће задатке, краће извештаје, презентације и сл. Минималан број поена које студент може да стекне полагањем завршног испита је 30, а максималан 70 поена. Према Статуту Филозофског факултета у Нишу студенти могу полагати завршни испит три пута у неком од пет понуђених испитних рокова у школској години у којој су предмете слушали. Завршни испит се полаже усмено и/или писмено.

Департман за социологију редовно анализира и унапређује методе и критеријуме за оцењивање студената по предметима, прати пролазност студената по предметима и годинама студија ([Табела 8.1](#) и [Табела 8.3](#)), стопу успешности студената ([Табела 8.2](#)), а у случају одређених неправилности и ниске/превисоке пролазности, предузимају се одређене мере ([Прилог 8.3](#)).

Подаци о оцењивању студената по предметима и пролазности студената по предметима и годинама студија добијају се из Службе за наставу и студентска питања и анализирају на седницама Радне групе за обезбеђење квалитета наставе у оквиру Центра за унапређење квалитета Филозофског факултета, а затим на седницама Већа Департмана за социологију. На основу статистичких података добијених од Службе за наставу и студентска питања за Основне академске студије социологије о пролазности и просечној оцени по предметима и за сваког наставника, предузимају се мере за уједначавање критеријума и побољшања пролазности, уколико је ниска, на наставном предмету или појединачно за наставнике. У случају одступања од усвојених процедура оцењивања, које утврди Комисија за осигурање квалитета наставе, или на основу приговора студената, на предлог Центра за унапређење и контролу квалитета декан, продекан за наставу или управник Департмана за социологију, у складу са Статутом Филозофског факултета и Правилником о оцењивању, могу применити одговарајуће мере за побољшање квалитета оцењивања (корекција програма предмета, литературе, услова за полагање испита или односа наставника према студенту). Дефинисани закључци и предлози мера за унапређивање утврђеног стања по потреби се усвајају на Наставно-научном већу Факултета.

У области обезбеђивања квалитета студената Департмана за социологију значајну улогу имају и различити облици студентског организовања на Филозофском факултету – Студентски парламент и Савез студената. Студенти Департмана за социологију могу активно да учествују у наведеним организацијама, затим у секцијама, хуманитарним акцијама и у телима факултетског организовања

и одлучивања. На сајту Филозофског факултета у Нишу налази се портал о Студентском парламенту и Савезу студената, а информације о својим активностима ове организације углавном публикују преко друштвених мрежа.

Студенти Департмана за социологију могу да добију подршку и од стране Канцеларије за развој каријере и подршку студентима (<https://www.filfak.ni.ac.rs/organizacija/kancelarija-za-razvoj-karijere-i-podrsku-studentima>). Осим каријерног вођења делатност ове Канцеларије усмерена је и на праћење потреба целокупне студентске популације и пружање подршке студентима који се суочавају са разноврсним тешкоћама током студирања.

6) SWOT анализа:

+++ - високо значајно, ++ - средње значајно, + - мало значајно, 0 – без значајности

Предности	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> Процедура пријема студената на Основне академске студије социологије је јасно дефинисана и поштује се без изузетка. +++ Обезбеђена је једнакост и равноправност студената у сваком погледу, укључујући и студенте са посебним потребама. +++ Канцеларија за развој каријере и подршку студентима током целе године стоји на располагању студентима Основних академских студија социологије у погледу каријерног вођења, али и решавања било каквих проблема везаних за студије. ++ Све информације о студијама социологије доступне су и редовно се ажурирају на сајту Филозофског факултета и одговарајућим огласним таблама на Факултету. +++ Процедуре и критеријуми оцењивања студената Основних академских студија социологије јавно су доступни у оквиру релевантих правилника и силабуса појединачних предмета. +++ Центар за унапређење квалитета континуирано врши анализу метода и критеријума оцењивања по предметима, програмима, годинама које 	<ul style="list-style-type: none"> Пасивност извесног броја студената у наставном процесу на Основним академским студијама социологије. ++ Приметно је мање интересовање за упис Основних академских студија социологије. ++ Недовољно прецизан систем награђивања студената који постигну изванредне резултате током студирања. ++

<p>доставља Департману за социологију и предлаже корективне мере за превазилажење недостатака. +++</p> <ul style="list-style-type: none"> • Радне групе Центра за унапређење квалитета прате и анализирају пролазност студената на Основним академским студијама социологије по предметима и годинама студија, као и објективност и принципијелност наставника у процесу оцењивања. ++ • Постоји развијена мрежа студентског организовања и висок ниво њиховог учествовања у одлучивању органа Факултета. +++ • Број студената на студијском програму Основних академских студија социологије је у складу са кадровским, просторним и техничким могућностима Факултета.+++ 	
Могућности	Опасности
<ul style="list-style-type: none"> • Подстицање такмичарског духа студената Основних академских студија социологије путем стипендирања, награђивања и слично. ++ • Обезбеђивање адекватних учила за студенте с инвалидитетом. ++ • Подизање степена мобилности студената на међународном нивоу. ++ • Унапређивање сарадње с институцијама ради запошљавања најуспешнијих дипломираних социолога, чиме би се студенти мотивисали да постижу боље резултате. +++ • Унапређивање квалитета студената могуће је систематичним уређивањем политике вредновања ваннаставних активности студената. ++ • Интензивирање сарадње Тима за промоцију Факултета и Студентског парламента у промотивним активностима Факултета, како би се омогућило упознавање матураната са квалитетом Основних академских студија социологије из перспективе 	<ul style="list-style-type: none"> •Отежано запошљавање дипломираних социолога. +++ • Недостатак средстава за потпуно осавремењивање наставног процеса на Основним академским студијама социологије. ++ •Предлог измене Закона о високом образовању у погледу укидања пријемног испита за упис у прву годину Основних академских студија социологије може се негативно одразити на селекцију студената приликом уписа. +++ •Мотивација студената Основних академских студија социологијеза учешће у вананставним активностима директно је повезана са системом вредновања ваннаставних активности. +++ •Недовољно укључивање студената у промотивне активности Департмана за социологију може довести до мањег броја пријављених кандидата за упис у прву годину. +++ • Уколико би се смањио број буџетских

<p>студената. ++</p> <ul style="list-style-type: none"> • Интензивирање промоције Основних академских студија социологије и приближавање предности овог студијског програма будућим студентима. ++ • Анализирање пролазности и оцењивања студената Основних академских студија социологије, како би се критеријум оцењивања задржао на одговарајућем нивоу. ++ 	<p>места на нивоу Филозофског факултета, могло би се смањити и интересовање за студије на Основним академским студијама социологије. +++</p>
--	--

в) Предлог мера и активности за унапређивање квалитета стандарда 8:

1. Систематско планирање поступака мотивисања студената Основних академских студија социологије за чешће учествовање у различитим наставним и ванаставним активностима.
2. Обезбеђивање већег учешћа студената Основних академских студија социологије у департманским активностима кроз непосредно учествовање у обликовању стандарда квалитета у важним областима, као што су дефинисање исхода учења, усаглашавање и прецизно дефинисање садржаја, стандарда оцењивања и начина вредновања предиспитних обавеза.
3. Укључивање студената Основних академских студија социологије у научноистраживачке пројекте.
4. Обезбеђивање услова за повећање степена пролазности студената Основних академских студија социологије на предметима код којих је утврђена мања пролазност организовањем допунских консултација и скраћених курсева.
5. Обезбеђивање вишег нивоа сарадње са Националном службом за запошљавање као важног субјекта чији импути треба да буду полазна основа за развој наставног рада и иновирање уписне политике Факултета.
6. Креирање концепта дуалног образовања којим би се значајно повећао квалитет студената у области професионалних и практичних компетенција.
7. Унапређивање рада и активност формираног Савета послодаваца и Мреже наставника и сарадника ради обезбеђивања квалитета студија и студената и непосредног повезивања образовања са светом рада.
8. Прецизније дефинисање поступка награђивања студената који су током студија постигли изузетне резултате.

Стандард 9: Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

Филозофски факултет на време и у потребној количини обезбеђује студентима Основних академских студија социологије уџбенике и другу литературу неопходну за квалитетно савладавање садржаја предвиђених плановима студијског програма.

а) Опис

У складу са најновијим трендовима у релевантним научним областима врши се стална набавка савремене научне и стручне литературе која омогућава континуирано осавремењавање наставе. Стандарди квалитета литературе, уџбеника, и библиотечких и информатичких ресурса на Факултету, као и мере и поступци за праћење и унапређивање њиховог квалитета дефинисани су [Статутом Факултета](#) (посебно у Члановима: 47 и 177–182, као и Члановима: 9, 28, 73, 76, 85, 126 и 188) [Правилником о уџбеницима Филозофског факултета](#) (бр. 470/1-4 од 19.12.2007, [Прилог 9.1](#)), [Правилником о уџбеницима Универзитета у Нишу](#) (бр. 8/16-01-004/08-006 од 20.05.2008), као и [Правилником о издавачкој делатности Универзитета у Нишу](#) (бр. 8/16-01-003/07-005 од 29.05.2007) и [Правилником о издавачкој делатности Филозофског факултета](#) (бр. 143/1-10-01 од 13.04.2011).

Настава свих предмета на програму ОАС социологије покривена је одговарајућом литературом (уџбеници, монографије, енциклопедије, часописи) која је студентима доступна на српском језику, као и на страним језицима, акоја је унапред позната и објављена у књигама предмета сваког појединачног предмета које се налазе на сајту Факултета. Поред тога, Библиотека студентима социологије обезбеђује увид у расположиве уџбенике, релевантне библиотечке јединице и серијске публикације кроз листе доступне на интернет страници Факултета тј. на страници Библиотеке: <https://www.filfak.ni.ac.rs/organizacija/biblioteka>. На овој страници доступан је [целокупни билтен књига](#) разврстан по годинама (за последњих десет година) и по научним областима. Библиотека Филозофског факултета је чланица COBISS система те се електронски каталог публикација Факултета може прегледати и претражити путем линка: <https://plus.sr.cobiss.net/opac7/bib/search?db=ffnis>. Библиотека Филозофског факултета у Нишу поседује фонд који својим обимом и квалитетом, сразмерно броју и структури корисника, одговара потребама праћења и унапређења образовног, истраживачког и научног рада студената ОАС социологије, као и наставника, сарадника и истраживача запослених на Департману за социологију Факултета. Фонд социолошке литературе се стално допуњује путем куповине нових издања, разменом са другим библиотекама, преко научних пројеката и путем

поклона од издавача и аутора – најчешће наставника Департмана за социологију. Тренутно, у фонду Библиотеке Филозофског факултета има 1.250 уџбеника из области социолошких наука на српском, и 90 на страним језицима. У фонду су заступљени реномирани домаћи социолошки часописи, док су бројни часописи из области друштвених наука на страним језицима доступни преко KoBSON-а. ([Табела 9.1 Број и врста библиотечких јединица у високошколској установи](#), [Прилог 9.2 Списак уџбеника и монографија чији су аутори наставници запослени на Факултету, Департман за социологију](#)).

Библиотека набавља штампане домаће научне часописе на предлог Департмана за социологију. Страни часописи су доступни у електронском облику преко сервиса KoBSON. Студенти могу приступити сервису са рачунара на факултету, а запослени, као и стипендисти Министарства науке, имају приступ и од куће уз одговарајуће лиценце.

Иако у погледу квалитета библиотечких ресурса Факултет у највећој мери задовољава Стандард 9, ипак је присутна „слабост“ у смислу недостатка простора за рад и развој Библиотеке. Иако су тренутни просторни услови за рад задовољавајући у погледу квалитета, величина простора у коме ради Библиотека ни издалека не задовољава потребе динамичног развоја Факултета, и то је област у којој ће у наредном периоду морати да сореализују најинтензивније корективне мере. Библиотека је смештена на укупно 119 m² простора, а читаоница у саставу библиотеке, мада лоцирана на првом спрату и лако доступна свим студентима, и са условима за рад који су у сваком погледу задовољавајући, има само 40 места, што је недовољно за број студената на Факултету. Такође, због недостатка простора, неки делови библиотечког фонда који се мање користе смештени су у ормане у учионицама и на ходницима. Због описаних недостатака Факултет је предузео интензивне мере за решавање проблема простора, што је приказано у оквиру SWOT анализе датој даље у тексту овог Стандарда.

Филозофски факултету Нишу обезбеђује студентима неопходне информатичке ресурсе за савладавање градива. Рачунарски центар Филозофског факултета опремљен је и организован тако да обезбеди квалитетно функционисање локалне рачунарске мреже, која је део академске мреже Србије, као и целокупне електронске опреме која се користи у наставним, научним и стручним активностима Факултета. Организација, статус и рад Рачунарског центра уређени су [Статутом Факултета](#), [Правилником о организацији и систематизацији радних места](#) и [Правилником о интернет сајту Факултета](#). Рачунарски центар опремљен је савременим уређајима, и брине о функционисању компјутерске и електронске опреме на Факултету. Комплетна листа рачунарске и електронске опреме на Факултету дата је у [Табели 9.2– Попис информатичких ресурса](#).

У обезбеђивању квалитета стандарда 9 значајно место имају активности усмерене на популацију студента којима су осим рачунара у рачунарским

учионицама на располагању и услужни рачунари у ходницима факултета у приземљу и на другом спрату. На овим рачунарима је уз највиши ниво безбедности омогућено и коришћење једног USB порта за флеш меморије. Такође, сви студенти Филозофског факултета имају отворене е-mail адресе на [G Suite платформи](#) и налоге за коришћење [апликације „е-Индекс“](#) којасваком студенту омогућава преглед уписаних семестара, положених испита, уплата за школарину, увид у распоред испита, распоред часова, пријаву испита, попуњавање евалуационих анкета, и сл. Информације о рачунарском центру Факултета доступне су на Интернет страници: <https://www.filfak.ni.ac.rs/organizacija/racunarski-centar>.

б) SWOT анализа:

+++ - високо значајно, ++ - средње значајно, + - мало значајно, 0 – без значајности

Предности	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> • Постоји добро развијен институционални оквир за праћење и унапређење квалитета уџбеника, литературе и других библиотечких ресурса из области социологије +++ • Предмети заступљени на ОАС социологијесу у задовољавајућој мери покривена одговарајућим уџбеницима и дидактичким средствима +++ • Библиотечки фонд по обиму и квалитету одговара броју и потребама студената социологије ++ • Факултет и Департман за социологију имају потенцијал и за даљи развој ових библиотечких ресурса +++ • Библиотечки фонд се развија у складу са потребама студијских програма и научноистраживачких пројеката. Набавка уџбеника и литературе врши се на захтев Већа Департмана за социологију и у складу са утврђеним потребама +++ • Постоје одговарајући информатички 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатак простора у читаоници библиотеке, и магацинског простора за библиотечки фонд +++ • Недостатак простора опремљеног рачунарима који се не би користио у наставне сврхе већ би омогућавао студентима да слободно и према индивидуалним потребама користе информатичке ресурсе+++ • Мањи број библиотечких јединица из области социологијена страним језицима у односу на доступну литературу на српском језику ++ • Проблеми у вези са темпом обнављања рачунара и пратеће опреме и набавке најновијих лиценцираних софтвера +++

ресурси, како у погледу броја рачунара и пратеће опреме, тако и у погледу могућности приступа интернету и коришћења одговарајућих информација +++	
Могућности	Опасности
<ul style="list-style-type: none"> • Могућност лаког праћења и провере квалитета свих аспеката овог стандарда, захваљујући јасним имерљивим параметрима +++ • Мотивисаност запослених на Департману за социологију да у краћим интервалима преиспитују квалитет литературе и уџбеника у силабусима, на основу различитих показатеља у спровођењу студијског програма, укључујући и резултате студентске евалуације +++ • Велике могућности приступа електронским информацијама преко KoBSON сервиса ++ • Довољан број и одговарајућа квалификациона структура запослених у Библиотеци и Рачунарском центру +++ • Постојање потенцијала за даље унапређење квалитета информатичких ресурса ++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Непоштовање договорене динамике исељавања департмана за хемију Природно-математичког факултета може да успори реализацију планова Филозофског факултета за адаптацију простора у овом домену +++ • Будући да квалитет финансирања у доброј мери зависи од оснивача, а не од самог Факултета, може се десити да финансирање у наредном периоду (посебно узевши у обзир најављену економску рецесију услед пандемије COVID-19) не буде на адекватном нивоу, што може негативно утицати на развијање библиотечких и информатичких ресурса ++

в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 9

- (1) Пратити и унапређивати квалитет библиотечких ресурса са нагласком на интензивирање активности за решавање проблема простора у читаоници библиотеке и магацинског простора за библиотечки фонд. Такође, важно је континуирано обезбеђивање уважавања принципа савремености социолошке литературе која се набавља за библиотеку и усклађености са потребама студијског програма ОАС социологије.
- (2) Израдити допуну и иновирање *Правилника о уџбеницима* како би се побољшао квалитет уџбеника из области социологије али и процедура за објављивање

истих. У том смислу важно је ажурирање и иновирање *Правилника о издавачкој делатности*.

- (3) Обезбедитирационално коришћење наменских средстава за осавремењавање библиотечког фонда најновијом социолошком литературом имајући у виду потребу за равномерном заступљеношћу литературе из области социологије са другим областима.
- (4) Коришћење средстава из донација и међународних пројеката за финансирање издавачке делатности, што бидодатно стимулисало наставнике и сараднике на Департману за социологију за писање уџбеника и друге литературе за предмете на којима су ангажовани, као коришћење средстава из донација и пројеката за набавку литературе и информатичке опреме.
- (5) Праћење савременост информатичких ресурса и благовремена набавка нове опреме и лиценцираних програма за квантитативну и квалитативну обраду и анализу података (SPSS, CoherisAnalyticsSPAD, QDAMiner, MaxQDA, NVivo, Atlas.ti, ...)као и реализација планираних активности за развијање информатичких ресурса Факултета.

Стандард 10: Квалитет управљања Департманом за социологију и квалитет ненаставне подршке

Квалитет управљања Департманом за социологију и квалитет ненаставне подршке се обезбеђује утврђивањем надлежности и одговорности свих чланова департмана и особља за ненаставну подршку као и перманентним праћењем и провером њиховог рада.

Опис

Квалитет управљања Департманом за социологију остварује се на основу савремене организационе структуре и јасне поделе надлежности и одговорности међу члановима департмана. Унутрашња организација департмана уређена је [Статуом](#) и општим актима факултета, а у складу са [Законом о високом образовању](#) и [Статутом Универзитета у Нишу](#). Департман за социологију чине наставници, истраживачи и сарадници који учествују у извођењу наставе и научноистраживачког рада из области социологије. Департман своју образовну и научноистраживачку делатност остварује путем:

- (1) реализације наставе и студијског програма студије социологије,
- (2) научноистраживачких пројеката (путем организационе јединице за обављање научноистраживачке делатности, тј. Центра за социолошка истраживања)

Статутом Филозофског факултета одређено је да је стручни орган департмана [Веће Департмана за социологију](#). Ингеренције и одговорности овог Већа, поступак и начин његовог рада су одређени осим [Статутом](#) и [Правилником о организацији и систематизацији послова на Филозофском факултету](#) број 117/1-01 од 23.03.2018.године и [Правилником о раду Филозофског факултета](#) број 147/2 од 21.04.2011 и [Уговорима о раду запослених](#). Чланом 33 [Статута](#) утврђено је да департманом руководи управник кога из реда наставника департмана, на предлог Већа департмана, именује и разрешава декан Факултета. Управник се бира на период обављања функције у трајању од три године. Веће департмана именује секретара департмана на период од годину дана. Веће департмана чине наставници који су у радном односу на Факултету а распоређени су на департману за социологију (<https://www.filfak.ni.ac.rs/nastavno-osoblje>). О питањима из своје надлежности Веће департмана одлучује већином гласова од укупног броја присутних чланова. Услов за рад и доношење одлука на седници је присуство више од половине укупног броја чланова. Седницама Већа департмана председава управник департмана, а у његовом одсуству наставник кога он одреди. Одлуке, предлоге, мишљења и закључке потписује управник, које се након тога достављају Наставно-научном већу Факултета, односно надлежним органима и службама Факултета. Записник о раду Већа департмана води секретар департмана.

Опис послова Већа департмана укључује: припрему предлога студијских програма основних, мастер и докторских академских студија, утврђивање предлога

распореда часова предавања и вежби за текућу школску годину, утврђивање предлога наставног плана и програма сталног стручног образовања и усавршавања, утврђивање предлога програма научних истраживања, предлагање мера за подстицање развоја изразито успешних и даровитих студената, разматрање извештаја о остваривању програма научних истраживања департмана, предлагање упућивања позива истакнутим стручним и научним радницима, предлагањештампања уџбеника и других публикација, избор својих представника за Наставно-научно веће, Савет Факултета, стручна удружења и чланове стручних органа и тела Универзитета, разматрање успеха студената департмана, давање предлога о одобравању плаћеног и неплаћеног одсуства наставницима и сарадницима, давање предлога за именовање комисија за избор наставника и сарадника, давање сагласности на извештаје комисије о избору наставника и сарадника, давање предлога оцена за изборе наставника (оцене резултата научноистраживачког рада кандидата, ангажовања кандидата у развоју наставе и развоју других делатности Факултета, резултата педагошког рада кандидата, резултата које је кандидат постигао у обезбеђивању научно-наставног, подмлатка и приступног предавања кандидата који се први пут бирају у наставничко звање), предлагање теме, чланова Комисије, времена и места одржавања приступног предавања за кандидате који се први пут бирају у наставничко звање, разматрање пријаве теме докторске дисертације, давање мишљења о испуњености услова за пријаву теме дисертације и о усклађености теме дисертације са предметом научне области, давање мишљења о саставу Комисије за оцену научне заснованости теме дисертације, разматрање извештаја Комисије за оцену научне заснованости теме дисертације, давање мишљења Наставно-научном већу о усвајању предложене теме дисертације и предлагање ментора, разматрање испуњености услова за одбрану дисертације и давање мишљење Наставно-научном већу о члановима комисије за оцену и одбрану дисертације, разматрање извештаја о урађеној докторској дисертацији и давање мишљења Наставно-научном већу о усвајању извештаја и давању сагласности за одбрану дисертације, одобравање теме за израду мастер рада, именовање ментора и образовање комисије за одбрану и оцену мастер рада, именовање комисије за еквиваленцију студијских програма, признавање испуњености обавеза и положених испита, као и о стеченом укупном броју ЕСПБ бодова и обављање и других послова у складу са [Законом](#) и [Статутом](#).

Чланом 40 [Статута](#) одређено је да сваким центром за научноистраживачки рад руководи управник кога из реда наставника, на предлог Већа Центра, именује и разрешава декан Факултета на период од три године. Чланом 41 [Статута](#) дате су ближе одредбе о организацији и раду сваког центра за научноистраживачки рад, сагласно одредбама Закона о научноистраживачком раду, који се регулишу посебним актом а који на предлог Већа Центра за научноистраживачки рад доноси Наставно-научно веће Факултета.

Представници студената имају могућност да учествују у раду стручних органа и њихових тела, нарочито у делуу вези са обезбеђењем квалитета студијских програма и наставе, реформе студијских програма, ефикасности студирања,

утврђивања броја ЕСПБ и других питања која се тичу студената. Студенти социологије имају своје представнике у [Студентском парламенту](#) чији је циљ активно укључивање студената у рад Факултета, и преко кога студенти остварују своја права и штите своје интересе. Начин избора представника студентског парламента, његов састав и надлежности утврђени су члановима 92, 93, 94 и 95. [Статута Факултета](#).

Што се тиче ненаставне подршке, не постоје посебно одређене организационе јединице за стручне послове које би се односиле само на студије социологије, већ постоји заједнички *Секретаријат факултета* у који спадају Служба за наставу и студентска питања, Служба за мастер и докторске студије, Служба за опште и правне послове, Финансијска служба и Техничка служба. Свака од наведених служби има свог шефа који непосредно организује њихов рад и сноси одговорност за квалитетну реализацију одговарајућих послова. У Секретаријату факултета запослено је 50 лица, од којих је њих четворо запослено на одређено време ([Табела 10.1](#)). У Служби за наставу и студентска питања, особа задужена за непосредан рад са студентима социологије је самостални стручно технички сарадник за студије и студентска питања - Александра Г. Ристић, дипломирани филолог за књижевност и српски језик. Ненаставно особље факултета чине квалификовани запосленици који сукомпетентни за успешно пружање подршке реализацији студијског програма, научноистраживачког рада и осталих делатности Факултета. Притом, организација и систематизација послова радника Секретаријата утврђени су [Правилником о систематизацији радних места Факултету](#), док су услови и поступци премештања радника из једне службе у другу или на неко друго радно место унутар исте службе утврђени [Правилником о раду](#) и [Уговорима о раду](#), усклађених са [Законом](#).

У [Правилнику о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета Филозофског факултета у Нишу](#) број 264/1-2 од 11.06.2008 пише да се квалитет управљања и ненаставне подршке обезбеђује планским, систематским и организованим праћењем, супервизијом и извештавањем о раду запослених у факултетским службама, редовном оценом квалитета рада органа пословођења и служби, спровођењем подстицајних и корективних мера, као и унапређивањем нивоа компетентности, тј. радних способности ненаставног особља. Рад и деловање управљачког и ненаставног особља могу оцењивати наставници, ненаставно особље и студенти, при чему је Факултет нарочито заинтересован за праћење и оцену односа управљачког и ненаставног особља према студентима, за ниво њихове мотивисаности, заинтересованости, одговорности и професионализма у раду са студентима. У циљу подршке запослених, факултет практикује и стимулативна награђивања (на пример, увећање зараде на основу бољег радног учинка) али и унапређење квалификационе структуре запослених кроз пружање различитих могућности за перманентно усавршавање. За праћење, контролу и процену рада ненаставног особља првенствено је задужен секретар Факултета и шефови појединачних служби. Поступци спровођења мера за унапређење рада ненаставног особља, али и дисциплинске мере у случају повреде

радне обавезе, наведени су у [Правилнику о раду](#) и у *Уговорима о раду*. Све претходно у циљу стварања адекватних услова за развијање културе квалитета, компетентности и беспрекорности у раду, као и развијања професионалног односа према студентима и другим корисницима услуга од стране ненаставних радника.

За праћење и вредновање рада ненаставног особља користе се подаци из периодичних извештаја о раду стручних служби, као и подаци добијени путем евалуације студената који се подносе декану, продеканима, секретару факултета и Комисији за унапређење квалитета. Резултати анкетирања студената дати су у [Прилогу 10.26](#) док се примери упитника налазе на сајту факултета. Нажалост, у факултетским документима не постоје издвојене оцене *студената социологије* као засебне групације о управљању и раду ненаставног особља, па се закључци о њиховом вредновању органа управе и стручних служби морају доносити по аналогiji са резултатима студентске евалуације на нивоу читавог факултета. А по њима произилази да студенти високо оцењују управљање Филозофским факултетом и да су задовољни подршком коју добијају од одговарајућих стручних служби.

SWOT анализа:

+++ - високо значајно, ++ - средње значајно, + - мало значајно, 0 – без значајности

Предности	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> • Надлежности управника департмана и секретара одређене су одговарајућим актима установе (Статутом) +++ • Статутом факултета дефинисана је организациона структура департмана и Центра за социолошка истраживања +++ • Постоји Правилник са описом послова, ингеренцијама и одговорностима Већа Департмана +++ • Представници студената имају могућност да учествују у раду Већа Департмана, нарочито у вези са квалитетом програма и наставе, реформе и ефикасности студирања. +++ • Ненаставно особље је квалификовано и компетентно за успешно пружање подршке реализацији студијског програма и научноистраживачког рада департмана. +++ • Развијена је сарадња и комуникација између управника департмана, секретара и стручних служби +++ • Квалитет управљања и ненаставне подршке се обезбеђује континуираним праћењем и евалуацијом као и 	<ul style="list-style-type: none"> • Факултет није у прилици да обезбеди техничког секретара департмана, па ту функцију обавља сарадник (истраживач-приправник) који је оптерећени радом како на стручном усавршавању тако и на административним пословима • Студенти се не укључују у довољној мери у рад департмана и факултета, чиме отежавају остваривање својих права и заштиту својих интереса. • Поједини запослени у стручним службама се не ангажују на оптималан начин ++

спровођењем подстицајних и корективних мера. +++ • Перманентно се унапређује ниво компетентности и радних способности ненаставног особља. +++ • Наставници и сарадници подносе месечне извештаје о свом раду надлежним органима ++ • У стручним службама се користе савремене технологије које омогућавају ефикасност у раду ++	
Могућности	Опасности
• Ангажовање ненаставног особља из стручних служби на послу (техничких) секретара департмана +++ • Организовање обавезних едукација ненаставном кадру Факултета и њихово учешће у програмима доживотног учења +++ • Перманентна и мандаторна едукација ненаставног кадра из области законских прописа који се тичу високог школства, као и комуникације са студентима +++	• Инертност и пасивност ненаставног особља у вези са професионалним усавршавањем и побољшањем својих услуга студентима ++ • Ограничене материјалне могућности Факултета услед неповољне економске ситуације изазване пандемијом ++

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 10:

Квалитет ненаставне подршке Департману за социологију, као другим департманима, могао би да се побољша ангажовањем ненаставног особља из стручних служби на послу техничких секретара департмана. Тиме би се растеретио административних обавеза млађи наставни кадар из кога се регрутују секретари департмана. Да би се избегла инерција, пасивност и недовољна ангажованост особља из стручних служби, требало би организовати њихово мандаторно и континуирано стручно усавршавање којим би се унапредио њихов професионализам и побољшала комуникација са студентима као крајњим корисницима. Добро би било и спровести неке од активности из документа [Акциони план за спровођење Стратегије обезбеђења квалитета 2017/2018 до 2020/2021](#) који предвиђа и рад на повећању транспарентности рада органа управе путем још веће видљивости њиховог рада на сајту Факултета, на усавршавању система електронског приступа ресурсима Факултета, повећању мотивације ненаставног особља за даље усавршавање, побољшању функционисања Секретаријата и осталих служби Факултета, као и на подизању нивоа сарадње са студентима из Студентског парламента.

Стандард 11: Квалитет простора и опреме

Квалитет простора и опреме се обезбеђује кроз њихов адекватан обим и структуру.

а) Опис

Сходно захтевима студијског програма и броју студената, Департман за социологију Филозофског факултета у Нишу располаже адекватним просторијама ове високошколске установе у циљу реализације наставних активности, и то: учионицама, рачунарским учионицама, амфитеатрима, кабинетима, библиотеком и читаоницом. Такође, Департман за социологију користи и доступне информационо-комуникационе технологије Филозофског факултета у Нишу, које су неходне за квалитетан рад у настави и у области научних истраживања. Члановима Департмана за социологију на располагању су сви просторни капацитети Филозофског факултета у Нишу, који износе 7.240м² ([Табела 11.1: Укупна површина са површином објекта](#)). У случају потребе, Департман за социологију може да користи простор Електронског факултета Универзитета у Нишу, са којим Филозофски факултет у Нишу има потписан уговор о закупу. Департман за социологију континуирано прати и усклађује своје просторне капацитете и опрему са потребама наставног процеса, научно-истраживачког рада и у односу на број студената.

Департман за социологију прати примене савремених технологија у области образовања и наставе, те располаже адекватном информационом технологијом и савременим мултимедијалним средствима: интерактивне табле, лаптопови, компјутери, видео-бимови, графоскопи, фотокопир апарати, штампачи и скенери, савремени мобилни систем за виртуелну реалност (ВР наочаре, сензори и емитери...), савремена технологија за видео конференције и електронска групна путовања и друго ([Табела 11.2: Листа опреме у власништву високошколске установе која се користи у наставном процесу и научноистраживачком раду](#)). Простор Факултета је покривен бежичним (WiFi) приступом интернету, све просторије на Факултету су опремљене компјутерима, а одређене учионице и видео пројекторима, као и додатном опремом (TV, DVD, звучници, друга мултимедијална опрема). Такође, Департману за социологију на располагању је и сала Факултета која поседује опрему за студије на даљину (110 места). Поред тога, наставном особљу Департмана за социологију доступан је и велики број апликација који омогућава успешну реализацију наставе на даљину (Google Meet, Zoom, Google classrooms...). Студентима и особљу Департмана за социологију омогућено је коришћење услуга Рачунарског центра и скриптарница при Факултету (фотокопирање, штампање, скенирање, нарезивање CD и DVD материјала). Тиме се обезбеђује неометан приступ различитим врстама информација у електронском облику и информационом технологијама, како би се те информације користиле у научно-образовне сврхе.

6) SWOT анализа:

+++ - високо значајно, ++ - средње значајно, + - мало значајно, 0 – без значајности

Предности	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> • Просторни капацитети којима Департман у овом тренутку располаже усклађени су са укупним бројем студената. ++ • Савремена техничка и информатичка опрема Факултета у складу је са потребама реализације студијског програма и научноистраживачких пројеката који се реализују на Департману за социологију.+++ • Техничко-технолошка опремљеност простора за наставу и научно-истраживачки рад особља Департмана за социологију је одговарајућа. +++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Због ограниченог просторног капацитета Факултета, Центар за социолошка истраживања при Департману за социологију не поседује посебну просторију, што отежава квалитетно извођење научно-истраживачког рада и складиштење библиотечког фонда Центра. +++ • Недостатак простора у читаоници библиотеке, што студентима отежава рад током семестара а посебно у време испитних рокова. +++ • Компјутерске учионице користе се и за наставу за коју није потребна рачунарска опрема, што смањује њихову доступност студентима социологије за самостални рад: истраживања, пројекте, израду семинарских радова и слично. ++
Могућности	Опасности
<ul style="list-style-type: none"> • Просторне ресурсе је могуће унапредити коначним исељавањем Департмана за хемију Природно-математичког факултета чиме би се простор у коме се тренутно налазе њихове лабораторије и кабинети искористио за реализацију наставе. +++ • Могућност спровођења учења на даљину и електронског учења. ++ • Повећање капацитета информатичке опреме могуће је реализовати путем учешћа чланова Департмана за социологију на међународним научним пројектима и кроз реализацију истраживања у циљу пружања услуга трећим лицима. ++ • Ради унапређивања квалитета простора и опреме, потребно је радити на даљој набавци лиценци од 	<ul style="list-style-type: none"> • Будући да квалитет финансирања у значајној мери зависи од оснивача, а не од самог Факултета, може се десити да финансирање у наредном периоду не буде на адекватном нивоу, што може негативно утицати на планове о унапређењу квалитета простора и опремљености. ++ • Недовољно финансијских средстава за замену информационо-комуникационе опреме која брзо застарева. ++ • Зграда Факултета је стара и тешко је предвидети неопходна средства потребна за текуће и инвестиционо одржавање просторија у којима Департман за социологију обавља наставни и научно-истраживачки рад. +++

Microsoft-a за рачунарску опрему коју би користили студенти и наставно особље Департмана за социологију. +++	
---	--

в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 11

У циљу унапређивања квалитета наставе и научно-истраживачког рада на Департману за социологију и у оквиру Центра за социолошка истраживања, неопходно је унапредити квалитет простора и опреме. Најпре је неопходно обезбедити посебну просторију која би била опремљена адекватном опремом за рад Центра за социолошка истраживања Департмана за социологију. Сматрамо да би оваква мера унапредила научно-истраживачки рад наставника, сарадника, истраживача и студената при Департману. Затим, потребно је повећати и унапредити просторни капацитет кабинета запосленог особља на Департману (пожељно је да у једном кабинету не буде више од двоје запослених наставника и/или сарадника, уградити клима уређаје и санирати кров зграде Факултета). Такође, неопходно је набавити лиценце од Microsoft-a за рачунарску опрему коју би користили студенти и наставно особље Департмана за социологију, јер би се тиме значајно унапредио квалитет укупне опреме и наставно-научног рада.

Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалитета

Департман за социологију као организациона јединица Филозофског факултета обезбеђује значајно учешће студената у процесу провере квалитета, пре свега кроз учешће представника студентске популације у одговарајућим телима високошколске установе, као и рад студентских организација. Важан вид укључивања студената у поступак самовредновања и провере квалитета рада установе одвија се кроз периодично анкетирање студената кроз које се евалуира рад појединих служби установе, као и сам наставни процес на студијском програму (при чему студенти процењују квалитет рада наставника и сарадника на предметима које слушају).

а) Опис

Имајући у виду да су студенти један од актера образовне делатности коју спроводи, Департман за социологију препознаје значај учешћа студента у обезбеђењу квалитета високог образовања кроз инпуте који се односе на студентску евалуацију и контролу различитих аспеката квалитета рада високошколске установе. Студенти Департмана и Факултета су препознати као значајни партнери у оцени, одржавању и побољшању квалитета студијског програма и наставног процеса. Овакав став уграђен је и у општа и посебна нормативна акта високошколске установе. Наиме, [Статутом Филозофског факултета Универзитета у Нишу](#) и одговарајућим чланом (14) [Правилника о стандардима и поступцима за обезбеђивање квалитета Филозофског факултета Универзитета у Нишу](#), предвиђене су форме укључивања студената у самовредновање и проверу квалитета и то кроз: а) учешће представника студената у комисијама и телима за обезбеђење квалитета рада високошколске установе; б) партиципацију студената у поступку самовредновања рада Департмана и високошколске установе у целини; ц) учешће студената у поступцима унапређења квалитета наставног рада Департмана и Факултета у целини. Такође, [Стратегијом обезбеђења квалитета](#), студенти су укључени као релевантни субјекти обезбеђења и унапређења квалитета на Факултету и то посредством Студентског парламента и укључивања у рад Комисије за унапређење квалитета

а) Када је реч о првом аспекту укључености студената, представници студената узимају учешћа у раду више тела Факултета надлежних за обезбеђивање квалитета рада Департмана и Факултета и то: Наставно-научног већа Филозофског факултета (12 представника, од тога 2 студента социологије), Савета факултета (4 представника, од тога 2 студента социологије), Комисије за унапређење квалитета Факултета (Статутом је предвиђено да су два члана представници студената а да се предлог Студентског парламента број чланова може повећати; тренутно у раду Комисије учествују 2 студента, један је студент социологије), Дисциплинске

комисије (4 представника, од којих је један студент социологије) (за целокупан списак студената који учествују у наведеним телима види: [Прилог Студенти чланови у телима Факултета](#)). Укључивање у самовредновање и проверу квалитета рада Департмана и установе у целини, остварује се и кроз рад Студентског парламента у коме се аутономно одвија активност студената кроз низ активности које су прецизиране Статутом Факултета. Њихова најважнија активност у домену овог стандарда је партиципација у одлучивању о питањима оцено квалитета постојеће наставе, реформе студијских програма, ефикасности студирања, утврђивања броја ЕСПБ бодова, унапређења мобилности студената, подстицања научноистраживачког рада студената, заштите права студената и унапређења студентског стандарда.

b) Партиципација студената у поступку самовредновања рада Департмана и високошколске установе у целини одвија се кроз периодично анкетирање студената којим се евалуира квалитет наставе. Последњих година ова анкета се изводи електронским путем, чиме је обезбеђен додатни квалитет у погледу анонимности и смањења вероватноће давања пожељних одговора. Последња анкета изведена је 2019. године када су прикупљени подаци о: квалитету наставе по предметима који се слушају на основним студијама појединих департмана, укључујући и Департман за социологију, квалитету наставног материјала, објективности оцењивања као и о другим параметрима квалитета рада наставника и сарадника (јасност излагања, информативност, занимљивост, сарадња са студентима и слично). Поред оцено квалитета наставе и пратећих индикатора повезаних с наставом студенти су евалуирали постојеће ресурсе важне за њихово студирање, на пример информатичке ресурсе, опремљеност библиотеке потребном литературом у пољу студија и рад стручних служби факултета.

Резултати ове анкете саопштени су у Извештају о самовредновању за школску 2018/2019. године ([Прилог 13.2 Извештај о самовредновању 2018/2019.](#)). Према резултатима, висок проценат студената социологије учествовао је у евалуацији посредством ове анкете (83,46%), што показује да су резултати релевантни и потврђује значај студентске евалуације за контролу квалитета и укључивање скоро свих студената у овај процес.

ц) Учешће студената у поступцима унапређења квалитета наставног рада Департмана и Факултета у целини одвија се не само кроз укључивање представника студената у рад већ поменутих тела (одељак а), него и кроз активни рад студената чланова Центра за унапређење квалитета који добијају тај мандат од Студентског парламента. Студенти учествују у анализи добијених података анкете којом се евалуира квалитет наставе и пратеће инфраструктуре Факултета. Ови резултати су доступни Студентском парламенту, који на основу њиховог прегледа и анализе, доставља Управи факултета предлог мера за побољшање квалитета наставе.

Такође, студенти чланови Центра за унапређење квалитета истовремено су чланови Комисије за унапређење квалитета и активно учествују у раду радне групе за анализу успешности и ефикасности студирања и радне групе за осигурање и унапређење квалитета наставе. У склопу тих радних група студенти имају прилике да укажу на проблеме који се односе на извођење наставе као и да предложе одређене мере за унапређење квалитета наставе, а кроз заступљеност у раду других тела Факултета студенти имају могућност да искажу своје мишљење о предложеним наставним програмима и променама студијских планова и сл.

Мотивисање и подршка студената за учешће у самовредновању и побољшању квалитета студијског програма и наставног процеса одвија се и посредством Канцеларије за развој каријере и подршку студентима, која доприноси информисаности студената о могућностима укључивања и пружа подршку у формулисању, координацији и спровођењу различитих студентских иницијатива.

6) SWOT анализа:

+++ - високо значајно, ++ - средње значајно, + - мало значајно, 0 – без значајности

<i>Предности</i>	<i>Слабости</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Учествовање студената у самовредновању и обезбеђивању квалитета обезбеђено је укљученошћу представника студената у следећим телима Факултета: Наставно-научно веће Филозофског факултета, Савет факултета, Комисија за унапређење квалитета Факултета, Дисциплинска комисија и Комитет за професионалну етику. +++ • Анкетирање студената о квалитету студијског програма и наставног процеса спроводи се редовно, уз осигурање анонимности студената и на ефикасан начин, применом online анкете, која студентима одузима мање времена, доступна је у дужем временском периоду и осигурава анонимност.+++ • Студентски парламент и студенти-чланови Комисије за унапређење квалитета Факултета су активно укључени у спровођење анкетирања студената +++ • Студенти су подржани да се укључе у контролу квалитета студијског 	<ul style="list-style-type: none"> • Учесће студената у online анкети је обавезно, што може изазвати незадовољство код дела студентске популације која не жели да се укључи у процес осигурања квалитета студијског програма + • Слаба видљивост и доступност информација на сајту Факултета о учешћу Студентског парламента и других студентских организација у активностима које се тичу унапређења квалитета Факултета +++ • Недовољна спремност студената да слободније изражавају иницијативу за увођење нових курсева и других измена постојећих курикулума с циљем да се унапреди квалитет студија у области социологије ++

<p>програма и наставног процеса и посредством услуга Канцеларије за развој каријере и подршку студентима +++</p> <ul style="list-style-type: none"> • Међу студентима је распрострањена свест о значају учествовања у осигурању квалитета студијског програма и наставног процеса ++ • Студентске организације спроводе додатне интерне евалуције о раду наставника и сарадника на основу којих дају мишљење о педагошком раду наставника које је саставни део изборне процедуре наставника +++ 	
Могућности	Опасности
<ul style="list-style-type: none"> • Рад на развоју и иновирању могућности сарадње између Студентског парламента и Центра за унапређење квалитета Факултета +++ • Побољшати доступност и видљивост информација на сајту Факултета о учешћу Студентског парламента и других студентских организација у активностима које се тичу унапређења квалитета Факултета +++ • Охрабривање студената да слободније изражавају своје мишљење и иницијативе у погледу нових курсева и других измена постојећих курикулума с циљем да се унапреди квалитет студија у области социологије ++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Потенцијална незаинтересованост студената за укључивање у процес контроле квалитета студијског програма и наставног процеса ++ • Недовољна информисаност студената о могућностима укључивања у процес контроле квалитета студијског програма и наставног процеса ++

в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 13:

Укључивање студената Департмана за социологију у самовредновање и контролу квалитета студијског програма и наставног процеса биће осигурано и на даље учешћем студената у раду различитих тела Факултета и Студентског парламента, уз унапређење и решавање уочених слабости. Мере и активности које ће бити у фокусу укључују иновације у погледу могућности сарадње између студентских организација и Департмана, као и Центра за осигурање квалитета. У циљу смањења опасности у виду незаинтересованости и недовољне информисаности студената о раду студентских организација и могућностима укључивања у контролу квалитета рада Департмана и Факултета, биће појачана видљивост и доступност информација о овим активностима и могућностима укључивања, пре свега посредством сајта Факултета, портала Студентског

парламента и друштвених мрежа, које су препознате као најрелевантнији извор информисања за млађе генерације. Један од најбитнијих механизма укључивања студената у самовредновање и контролу квалитета је анкетирање студената, које ће и на даље бити спровођено на најефикаснији начин који гарантује анонимност студената у највећој мери, а посебан фокус биће стављен на представљање значаја учешћа у анкети, како би се осигурала мотивација студената за пружање истинитих и корисних информација. Додатни начин повећања мотивације и информисаности студената о могућностима учествовања у контроли квалитета је креирање плана активности Студентског парламента, који је предвиђен Акционим планом за спровођење Стратегије обезбеђивања квалитета 2017/2018 до 2020/2021.

Стандард 14: Систематско праћење и периодична провера квалитета

Департман за социологију Филозофског факултета Универзитета у Нишу систематски прикупља потребне информације о обезбеђивању квалитета студијског програма и врши континуирано праћење, периодичну проверу и унапређивање квалитета у погледу наставе, курикулума, оцењивања, наставног особља, литературе, савремених наставних средстава и друго.

а) Опис

Послове вредновања, унапређивања и обезбеђивања квалитета обавља [Центар за унапређење квалитета](#) Филозофског факултета у Нишу, као стручно и саветодавно тело унутар кога постоји Комисија за унапређење квалитета коју чине и представници наставника и студената са Департмана за социологију. Комисија припрема извештај на основу кога се одлучује о мерама за унапређивање квалитета студијског програма за социологију, наставног и научноистраживачког рада и оцењивања студената у оквиру предиспитних обавеза и на испиту. Наставници на Департману врше евалуацију наставе у оквиру сваког од предмета и на основу резултата развијају и унапређују програме наставних предмета.

Наставници и сарадници Департмана за социологију континуирано прате успешност и ефикасност студирања на Департману на основу више параметара, као што су: просечна оцена на студијама, просечна оцена положених испита на појединачним предметима, дужина студирања, пролазност на испитима, број уписаних и број дипломираних студената.

Департман за социологију користи постојећу инфраструктуру Филозофског факултета у Нишу за редовно, систематско прикупљање и обраду података потребних за оцену квалитета у свим областима које су предмет самовредновања. Осигурање и унапређење квалитета наставе Департман за социологију реализује на крају сваког семестра спровођењем различитих активности, као што су анкетирање студената, наставника и сарадника о оквалитету наставе и анонимним анкетирањем студената о квалитету рада наставника и сарадника. Такође, анкетирање се спроводи над студентима завршних година студија о квалитету студијског програма за социологију. У циљу добијања повратних информација о компетенцијама дипломираних студената социологије, спроводи се и анкетирање послодаваца, представника Националне службе за запошљавање, својих бивших студената и других одговарајућих организација и институција, како би се на основу тога студијски програм за социологију ускладио и развијао у складу са потребама тржишта рада. Департман за социологију стара се о континуираном и ситематском праћењу примедби студената, наставника и сарадника, сходно чему предлаже одређење мере за кориговање уочених недостатака.

Ради самовредновања и прикупљања потребних информација о обезбеђивању квалитета у свим областима које су предмет самовредновања, чланови Департмана за социологију активно сарађују са страним високошколским установама и периодично врше упоређивање са студијским програмима за социологију на страним високошколским установама. Дугогодишња пракса Департмана за социологију јесте да са страним високошколским установама реализује различите наставне, а посебно научно-истраживачке активности у оквиру [Центра за социолошка истраживања Филозофског факултета Универзитета у Нишу](#), при чему размењује искуства и информације о добрим праксама у погледу структурисања студијског програма, едукацији студената и друштвеним истраживањима.

Током процеса самовредновања и обезбеђивања квалитета, Департман за социологију проверава спровођење утврђене стратегије обезбеђивања квалитета у складу са планом и програмом рада. У циљу достизања жељених стандарда квалитета, примењује се систем подстицајних и корективних мера за обезбеђивање адекватног нивоа квалитета. На почетку сваке школске године, чланови Департмана за социологију преиспитују стандарде и унапређују поступке за обезбеђивање квалитета наставног, научноистраживачког и стручног рада прикупљањем података о квалитативним и квантитативним показатељима студијског програма. Такође, на крају сваке календарске године чланови Департмана за социологију сумирају, анализирају и разматрају прикупљене податке о квалитативним и квантитативним показатељима квалитета рада у свим областима које су предмет самовредновања. На основу тога сви чланови Департмана предају Извештаје о свом наставном и научноистраживачком раду Управи Факултета и одговарајућим стручним телима Факултета. Осим тога, сачињава се и предаје план рада за наредну годину, који садржи и предлоге мера за унапређивање квалитета студијског програма.

У контроли и оцени квалитета студијског програма и реализације наставе студенти активно учествују кроз семестралне евалуације анонимног карактера. Анкетирање студената усмерено је на вредновање квалитета наставног процеса по предметима, узимајући у обзир исказе о: квалитету наставе, квалитету наставног материјала, објективности оцењивања и квалитету наставног особља (наставника и сарадника). Студентска евалуација врши се електронским путем и то приликом пријаве испита, а обавештење о резултатима анкетирања објављује се на интернет страници Факултета, након чега Центар за унапређивање квалитета, односно Комисија за контролу и унапређивање квалитета Филозофског факултета сачињава Извештаје о резултатима вредновања и самовредновања. Резултати самовредновања Департмана за социологију су јавно доступни и са њима се упознају наставници и сарадници Департмана преко стручних органа, као и студенти путем студентских организација. Извештај о резултатима вредновања

квалитета студијског програма и наставног процеса на Департману за социологију усваја Наставно-научно веће Филозофског факултета.

6) SWOT анализа:

+++ - високо значајно, ++ - средње значајно, + - мало значајно, 0 – без значајности

Предности	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> Департман обезбеђује континуитет у реализацији процеса обезбеђења и унапређења квалитета. +++ Постојање инфраструктуре за систематско праћење и обезбеђење квалитета кроз рад Центра за унапређење квалитета, Комисије за унапређивање квалитета и радних група. +++ Департман је усмерен ка усаглашавању са стратегијом унапређења квалитета других престижних високошколских установа у земљи и иностранству. ++ Департман обезбеђује јавну доступност резултата анкетања студената. +++ Континуирана реализација активности везаних за унутрашњу проверу квалитета коју реализује Департман током читаве године. +++ Успостављен <i>online</i> систем анкетања студената. +++ 	<ul style="list-style-type: none"> Неодговорно понашање поједних чланова Департмана за социологију у смислу непоштовања рокова за реализацију активности и израду извештаја предвиђених планом Центра. ++ Недовољан обим и квалитет повратних информација о компетенцијама свршених студената. ++ Одсуство квалитетних и благовремених повратних информација послодаваца о компетенцијама свршених студената. ++
Могућности	Опасности
<ul style="list-style-type: none"> Израда систематичнијег акционог плана за наредни период. ++ Целисходнији приступ и унапређење координације чланова Департмана у изради планарада Департмана. ++ Наставити са унапређењем система за анкетање применом аутоматизације прикупљања података. ++ Основати Алумни центар Департмана за социологију. +++ Повећати обим академске размене са другим високошколским установама. ++ 	<ul style="list-style-type: none"> Оптерећеност чланова Департмана многобројним наставним, научно-истраживачким и ваннаставним пословима може да угрози благовремену реализацију планираних активности у области обезбеђивања квалитета које захтевају континуитет и ефикасност у раду. ++ Недовољна мотивисаност поједних субјеката (послодаваца, представника Националне службе за запошљавање, свршених студената и др.) да

<ul style="list-style-type: none"> • Унапређивање непосредне комуникације студената и професора у погледу унапређивања квалитета наставе и наставних садржаја. +++ • Унапређење могућности за даљи професионални развој најбољих свршених студената. +++ 	учествују у анкетирању и другим активностима Департмана. ++
--	---

в) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 14:

На основу описаног могло би се констатовати да је већина захтева Стандарда 14 испуњена. Мере и активности које би могле унапредити систематско праћење и периодичну контролу квалитета Департмана за социологију Филозофског факултета у Нишу тиче се: 1) оснаживања механизма за непосреднију комуникацију студената и професора у циљу унапређивања квалитета наставе, затим 2) успостављања чвршће сарадње са Националном службом за запошљавање, као и послодавцима и представницима невладиних организација који се перципирају као важни субјекти у којима би се могли запошљавати дипломирани социолози и 3) јачање сарадње са свршеним студентима социологије, стручњацима и истраживачима запосленим у академским и привредним институцијама у земљи и иностранству ради континуираног праћења, периодичне провере и унапређивања квалитета.

II ТАБЕЛЕ И ПРИЛОЗИ

Списак табела и прилога уз извештај о самовредновању

[Табела 4.1 – Укупан број уписаних студената на свим годинама основних студија у текућој и претходне 2 школске године](#)

[Табела 4.2 – Број и проценат дипломираних студената \(у односу на број уписаних\) у претходне 3 школске године у оквиру акредитованих студијских програма](#)

[Табела 4.3 – Просечно трајање студија у претходне 3 школске године](#)

[Табела 7.1 – Преглед броја наставника по звањима и статус наставника у високошколској установи \(радни однос са пуним и непуним радним временом, ангажовање по уговору\)](#)

[Табела 7.2 – Преглед броја сарадника и статус сарадника у високошколској установи \(радни однос са пуним и непуним радним временом, ангажовање по уговору\)](#)

[Прилог 7.1 – Правилник о избору наставника и сарадника](#)

[Прилог 7.2 – Однос укупног броја студената \(број студената одобрен акредитацијом помножен са бројем година трајања студијског програма\) и броја запослених наставника на нивоу установе](#)

[Табела 8.1 – Преглед броја студената по степенима, студијским програмима и годинама студија на текућој школској години](#)

[Табела 8.2 – Стопа успешности студената. Овај податак се израчунава за студенте који су дипломирали у претходној школској години \(до 30.09\) а завршили студије у року предвиђеном за трајање студијског програма](#)

[Табела 8.3 – Број студената који су уписали текућу школску годину у односу на остварене ЕСПБ бодове \(60\), \(37-60\) \(мање од 37\) за све студијске програме по годинама студија](#)

[Прилог 8.1 – Правилник о процедури пријема студената](#)

[Прилог 8.2 – Правилник о оцењивању](#)

[Прилог 8.3 – Процедуре и корективне мере у случају неиспуњавања и одступања од усвојених процедура оцењивања](#)

[Табела 9.1 – Број и врста библиотечких јединица у високошколској установи](#)

[Табела 9.2 – Попис информатичких ресурса](#)

[Прилог 9.1 – Општи акт о уџбеницима](#)

[Прилог 9.2 – Списак уџбеника и монографија чији су аутори наставници запослени на високошколској установи \(са редним бројевима\)](#)

[Прилог 9.3 – Однос броја уџбеника и монографија \(заједно\) чији су аутори наставници запослени на установи са бројем наставника на установи](#)

[Табела 10.1 – Број ненаставних радника запослених са пуним или непуним радним временом у високошколској установи у оквиру одговарајућих организационих јединица](#)

[Прилог 10.1 – Шематска организациона структура Департмана за социологију](#)

[Прилог 10.2 – Анализа резултата анкете студената о процени квалитета рада органа управљања и рада стручних служби](#)

[Табела 11.1 – Укупна површина \(у власништву високошколске установе и изнајмљени простор\) са површином објеката \(амфитеатри, учионице, лабораторије, организационе јединице, службе\)](#)

Табела 11.2 – Листа опреме у власништву високошколске установе која се користи у наставном процесу и научноистраживачком раду

Табела 11.3 – Наставно-научне и стручне базе

Прилог 13.1 – Документација која потврђује учешће студената у самовредновању и провери квалитета

Прилог 14.1 – Информације презентоване на сајту високошколске установе о активностима које обезбеђују систематско праћење и периодичну проверу квалитета у циљу одржавања и унапређење квалитета рада високошколске установе